

**ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ**

Diplomová práce
Specifika odvolacího řízení

2021

Bc. Jitka Svárovská

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Jitka SVÁROVSKÁ**
Osobní číslo: **R16M0254P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Specifika odvolacího řízení**
Zadávající katedra: **Katedra občanského práva**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Opravné systémy
3. Vybrané otázky komparace řízení před soudem prvního a druhého stupně
4. Rozsah přezkumné činnosti
5. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

viz příloha

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Ing. Radka Zahradníková, Ph.D., LL.M.**
Katedra občanského práva

Datum zadání diplomové práce: **31. března 2020**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2021**



JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan



Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
vedoucí katedry

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma

"Specifika odvolacího řízení"

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Plzni dne 30.8.2021

.....

podpis autora

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala paní doc. JUDr. Ing. Radce Zahradníkové, Ph.D., LL.M., vedoucí práce, za odborné připomínky a cenné rady při jejím zpracování.

Obsah

| | | |
|-----------|--|-----------|
| 1. | Úvod | 1 |
| 2. | Opravné systémy | 4 |
| | 2.1. Apelační systém | 5 |
| | 2.2. Kasační systém | 7 |
| | 2.3. Revizní systém | 7 |
| 3. | Opravné prostředky v civilním procesu | 9 |
| | 3.1. Pojem | 9 |
| | 3.2. Členění opravných prostředků | 9 |
| 4. | Odvolání | 11 |
| | 4.1. Legitimace | 11 |
| | 4.1.1. Účastníci..... | 11 |
| | 4.1.2. Subjektivní podmínky přípustnosti | 15 |
| | 4.1.3. Objektivní podmínky přípustnosti | 16 |
| | 4.2. Suspensivní účinek odvolání | 18 |
| | 4.3. Devolutivní účinek odvolání | 20 |
| | 4.4. Náležitosti | 22 |
| | 4.5. Důvody | 26 |
| | 4.6. Soudní poplatek | 31 |
| 5. | Řízení o odvolání | 34 |
| | 5.1. Úkony soudu prvního stupně | 34 |
| | 5.2. Projednání odvolání | 36 |
| | 5.2.1. Povinnost nařídit jednání | 37 |
| | 5.2.2. Jednání u odvolacího soudu | 38 |
| | 5.2.3. Dokazování před odvolacím soudem | 39 |
| | 5.3. Rozhodnutí v odvolacím řízení | 41 |
| | 5.3.1. Forma rozhodnutí | 41 |
| | 5.3.2. Způsoby rozhodnutí | 42 |
| | 5.4. Náklady odvolacího řízení | 43 |
| | 5.5. Další průběh řízení | 49 |

| | |
|--|-----------|
| 6. Komparace vybraných institutů s řízením před soudem prvního stupně | |
| | 50 |
| 7. Závěr | 53 |
| Cizojazyčné resumé | 57 |
| Seznam použitých zkratek | 58 |
| Seznam literatury | 59 |

1. Úvod

V civilním procesu, pokud máme na mysli jeho pravidelnou funkci, se utkávají dvě strany, jejichž zájmy jsou přímo protichůdné. Každá z nich tvrdí, že je v právu, a žádá soud, aby jí toto tvrzené právo uznal, tj. dal jí za pravdu. Již to, že soud současně nemůže oběma stranám vyhovět, činí jeho postavení vůči těmto stranám nesnadným, vydávajíc ho stále v podezření strany podlehnoucí, že si nepočínal správně, že jí způsobil bezpráví. Spokojenost obou stran je tedy ideálem nesplnitelným. V řízení sporném, pak tu s větší či menší měrou, nastupuje snaha, egoismem stran vyvolaná a vysvětlitelná, uvést jen to, co strana považuje pro sebe za prospěšné a naopak to, co protistranu případně poškodí. Soud má tak za úkol, zjistit pravdivý skutkový stav věci, jenž je podkladem celého sporu. To předpokládá vybrat z mnohdy spleť a nejasné směsi skutkových přednesů stran, co je pro konečné rozhodnutí sporu vlastně rozhodující. Dále pak přichází na řadu takovýto skutkový podklad správně subsumovat pod příslušné právní předpisy.¹

Tento úvod z díla českého procesualisty Václava Hory dle názoru autorky popisuje výstižně smysl a podstatu, na níž je vybudováno civilní řízení sporné v českém občanském soudním řádu. Fakt, že rozhodnutí v rámci celého soudnictví jsou tvořena lidmi, jenž bez pochyby mají odborné znalosti pro výkon své funkce, bohužel nezaručuje úplnou bezvadnost rozhodnutí. Vadná rozhodnutí mají někdy za následek výrazný zásah do existence dotčené osoby. Ne každý soudce je nadán stejnou měrou vrozené zodpovědnosti a svědomitosti. Dále je třeba vzít v úvahu, že i jeho profesní rozhled se postupem kariéry soudce vyvíjí a je schopen v průběhu času, a hlavně nabytými zkušenostmi, lépe a spravedlivě vyhodnocovat napadené kauzy tak, aby jeho rozhodnutí byla co nejspravedlivější. Což je mimochodem elementární podstata všech rozhodnutí. Je tedy navýsost žádoucí, a v demokratickém státě rovněž nutnost, aby rozhodnutí nižšího soudu bylo možno přezkoumat soudem vyšší instance a byly tak případné vady napraveny, zhojeny. Z toho vyplývá, že žádný systém se neobejde bez opravných prostředků.

Nicméně nutno podotknout, že takto vykonstruované procesní řízení má své mantinely. Není žádoucí, aby možnost uplatňovat opravné prostředky byla bezbřehá. Se spravedlivým procesem se také váže hospodárnost řízení, tj. rozhodnout

¹ Viz Hora, V. *Československé civilní právo procesní*. Díl III. Praha. Wolters Kluwer 2010, s. 7 a násl. ISBN 978-80-7357-540-3.

rychle a efektivně. Nelze přehlédnout, že snaha o odstranění případných vad a nesprávností napadeného rozhodnutí nesmí jít na úkor hospodárnosti řízení a rychlého poskytnutí soudní ochrany. Pouze rychlé poskytnutí soudní ochrany je zároveň efektivní.²

V kontextu výše zmíněného je nasnadě otázka, jak daleko má právní řád případný přezkum rozhodnutí připustit. Abychom zodpověděli tuto otázku, je nutné poměřit zájem veřejný, tj. zájem státu, se zájmem stran. Z logiky věci plyne zájem protichůdný. Stát má zájem vydávat bezvadná rozhodnutí již v první instanci, kdežto strany, v případě že neuspějí, budou mít vždy tendence chtít věc znovu projednávat.

Cílem práce je popis současného odvolacího řízení v civilním procesu v širším slova smyslu, se zaměřením na konkrétní specifika, hlavně oproti řízení nalézacímu, a to jak spornému, tak nespornému, případně řízení dovolacímu. Ambicí autorky je uvést čtenáře do platné zákonné úpravy a upozornit na některá úskalí, která jsou s podáváním tohoto opravného prostředku spojena. V neposlední řadě si autorka klade za cíl i navázat na úpravu *de lege ferenda*, jakožto budoucí úpravy, která je předmětem diskuzí v odborném kruhu již několik let.

Práce je rozdělena do kapitol, zaměřujících se na jednotlivé tematické celky, a dále jejich podkapitoly. První část pojednává o opravných systémech obecně. Má čtenáře uvést do mechanismů, jakým způsobem může být s vadnými rozhodnutími civilních soudů naloženo. Druhá část se věnuje opravným prostředkům v civilním řízení a jejich rozdělení na řádné a mimořádné. Současně odkazuje na platnou právní úpravu. Třetí část se poté zaměřuje na odvolání jako na řádný opravný prostředek v systému opravných prostředků. Detailně popisuje, kdo je ze zákona legitimován jej podat. Dále popisuje, jaké zákonné náležitosti musí odvolání mít, aby bylo v rámci odvolacího řízení projednatelné. I když odvolání má být univerzálním prostředkem proti všem prvostupňovým rozhodnutím, zákonná úprava ho do jisté míry omezuje právě v důvodech podání. Důvodům odvolání je věnována samostatná podkapitola. S odvoláním je spojena i poplatková povinnost, které je rovněž věnována jedna z podkapitol. V diplomové práci nebyl opomenut rozbor účinků odvolání, které významně odlišují odvolání jako řádný opravný prostředek oproti

² ZAHRADNÍKOVÁ, R. Opravné prostředky, obecná charakteristika. In: ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. *Civilní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2015, s. 309. ISBN 978-80-7380-571-5.

mimořádným opravným prostředkům. Čtvrtá část je věnována samotnému řízení u odvolacího soudu. Zaměřuje se na rozsah a způsob jakým je odvolací řízení vedeno, případně který článek soudní soustavy konkrétní úkony činí. Závěrečná část je věnována komparaci vybraných institutů před soudem první a druhé instance, a dále některým úvahám *de lege ferenda* versus *de lege lata*.

Východisky pro zpracování této diplomové práce byly v první řadě reedice díla předního prvorepublikového procesualisty JUDr. Václava Hory Československé civilní právo procesní z let 1922-1924, dále platná právní úprava civilního procesu a komentáře k ní, včetně judikatury. Teoretické základy byly čerpány z učebnic pedagogů právnických fakult a děl soudců Nejvyššího soudu České republiky. K ucelenému zpracování této diplomové práce jistě přispěla i dlouholetá pracovní zkušenost autorky na Exekutorském úřadu v Chebu.

2. Opravné systémy

Jak bylo popsáno v úvodu této práce, soudní rozhodnutí mohou trpět vadami, jež mají za následek věcně nesprávné rozhodnutí. Tyto vady mohou mít podobu vad řízení, vad právních nebo skutkových.

Vadu řízení představují nejrůznější pochybení soudu, buď v podobě nedostatku procesních podmínek anebo vadou řízení je dále každé porušení procesně-právních pravidel postupu řízení, od obsazení soudu v konkrétní věci, přes komunikaci soudu s účastníky řádným doručováním, řádným předvoláváním, přes náležitě provádění důkazů, s respektem k právům účastníků při něm, až po vydání, veřejné vyhlášení, písemné vyhotovení a doručení rozhodnutí. Pro úplnost je třeba uvést, že ne všechny z těchto vad mohou mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.³

Skutkové vady představují nedostatečné vypořádání se soudu se skutkovým stavem věci tím, že své rozhodnutí postaví na neúplných nebo nesprávných skutkových zjištěních. Ustanovení § 205 odst. 2 písm. b), d), e) a f) OSŘ upravují konkrétní případy, kdy soud prvního stupně nedostatečně provedl dokazování.⁴

Naproti tomu vady právní představují situaci, kdy soud posoudí věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyloží, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikuje.⁵ Příkladem je situace, kdy žalobce se žalobou domáhá určení vlastnického práva ke specifikovaným nemovitým věcem s tím, že odvolal dar pro nevďek obdarovaného (žalovaného). V případě, že soud prvního stupně uplatní nesprávnou právní normu, v tomto případě bude postupovat podle NOZ namísto podle OZ, tj. právní úpravy platné v době, kdy byla darovací smlouva uzavřena, použil soud normu, která na zjištěný skutkový stav nedopadá.⁶

V takových to případech může strana sporu požadovat přezkoumání rozhodnutí v podobě některého ze zákonných opravných prostředků. Opravné prostředky

³ WINTEROVÁ, A. Vady řízení a překážky postupu. In: WINTEROVÁ, A. MACKOVÁ, A. a kolektiv. *Civilní právo procesní. Část první: řízení nalézací*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015, s. 343. ISBN 978-80-7502-076-5.

⁴ podrobněji rozvedeno v kapitole 4.4. Důvody odvolání

⁵ Usnesení NS z 22.4.2020, sp. zn. 33 Cdo 124/2020

⁶ Usnesení NS z 31.3.2020, sp. zn. 33 Cdo 2239/2019

se v neposlední řadě odlišují i podle toho, kterým opravným systémem jsou ovládnány. Opravnými systémy se rozumí obecnější vymezení principů ovládající opravné řízení.⁷ Pro vymezení opravných systémů je v první řadě důležité, zda je soud vázán skutkovým stavem tak, jak byl zjištěn v rozhodnutí napadeném opravným prostředkem, či nikoliv. Pokud jím vázán není, je oprávněn nově projednat věc po skutkové stránce a provádět dokazování, na jehož základě pak může dospět k jinému skutkovému stavu než soud, který rozhodoval o napadeném rozhodnutí. Pokud je soud vázán zjištěným skutkovým stavem soudu, který napadené rozhodnutí vydal, omezuje se přezkum takového rozhodnutí pouze na stránku právní. Dalším odlišujícím znakem je to, jakým způsobem může odvolací soud rozhodnout. Zda může napadené rozhodnutí pouze potvrdit a zrušit, nebo ho může i za určitých okolností změnit. Opravné systémy se liší i tím, zda je dána možnost uplatnit nové skutečnosti a důkazy pro určitý opravný prostředek či nikoliv.⁸ Z takovéto specifikace zná právní nauka tři opravné systémy, a to apelační kasační a revizní systém.

2.1. Apelační systém

V případě apelačního systému je rozsah přezkumné činnosti soudu nejširší. Odvolací soud napadené rozhodnutí přezkoumává jak po stránce právní, tak i skutkové. Jestliže se s názorem prvostupňového soudu ztotožní, rozhodnutí potvrdí. V opačném případě má možnost rozhodnutí změnit anebo úplně zrušit. Apelační systém se dělí v českém právním řádu ještě na další dva podsystemy, a to systém úplné a neúplné apelace. Rozdíl mezi těmito dvěma podsystemy spočívá v možnosti uplatnit v rámci odvolacího řízení nové skutečnosti a důkazy, tzv. nova nebo novoty.

V rámci úplné apelace lze nové skutečnosti nebo důkazy předložit i v rámci odvolacího řízení bez omezení. S tímto systémem pracuje především ZŘS v případě nesporných řízení, kdy v ustanovení § 28 odst. 1 ZŘS se uvádí, že *v odvolacím řízení mohou být uváděny nové skutečnosti a důkazy, které nebyly uplatněny před*

⁷ WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Linde, 2011, s. 421. ISBN 978-80-7201-842-0.

⁸ ZAHRADNÍKOVÁ, R. Opravné systémy a jejich uplatnění. In: ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. *Civilní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2015, s. 311. ISBN 978-80-7380-571-5

soudem prvního stupně. K novým skutečnostem nebo důkazům odvolací soud přihlédně, i když nebyly uplatněny, a dále jiné typy řízení jako například vykonávací řízení podle části šesté OSŘ, které v ustanovení § 254 odst. 6 OSŘ připouští uvádět nové skutečnosti a důkazy bez omezení⁹. Historická úprava odvolání podle OSŘ platná do 31.12.2000 tuto možnost připouštěla i ve sporných věcech. Bohužel nevýhoda úplné apelace spočívá právě v protahování řízení předkládáním nových důkazů a skutečností, někdy ze strany účastníka ryze účelově, což ve výsledku vede k ne hospodárnosti a neefektivnosti řízení. Velká novela občanského soudního řádu, provedená zákonem č. 30/2000 Sb., spolu s judikaturou NS¹⁰, změnila stávající funkční systém apelačního rozhodování odvolacích soudů na systém neúplné apelace s výrazným posílením kasace¹¹ tj. zrušením rozhodnutí. Tato kasace pak musela být následně z důvodu přetíženosti soudů oslabena, a to novelou OSŘ č. 59/2005 s účinností od 1.4.2005 spolu s nálezem ÚS.¹²

Neúplná apelace, na rozdíl od úplné, zná institut koncentrací řízení. Koncentraci řízení si lze představit jako „stopstav“, do kdy lze rozhodné skutečnosti uvádět a důkazy označovat. V případě sporných řízení se projevuje koncentrace v možnosti uvádět rozhodné skutečnosti a označovat důkazy do prvního jednání ve věci před soudem prvního stupně.¹³ Co se odvolacího soudu týká, skutečnosti nebo

⁹ Ustanovení § 254 odst. 6 OSŘ: *V odvolání lze uvádět nové skutečnosti a důkazy.*

¹⁰ Rozsudek NS ze dne 24.4.1999, sp. zn. 21 Cdo 1901/98 „Je-li ke správnému rozhodnutí o věci samé zapotřebí podstatných (pro rozhodnutí zásadně významných) skutkových zjištění, které neučinil soud prvního stupně, popř. která tento soud učinil, ale vzhledem k nesprávnému právnímu názoru, který zaujal, na nich své rozhodnutí nezaložil, nejsou podmínky ani pro potvrzení, ani pro změnu rozhodnutí soudů prvního stupně; odvolací soud proto rozhodnutí zruší a věc vrátí soudů prvnímu stupni k dalšímu řízení.“

¹¹ PETR, B. Podání odvolání. In: JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1.4.2019. Kniha IV., §201-250l občanského soudního řádu.* 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 19. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. ISBN 978-80-7598-369-5.

¹² Nález ÚS ze dne 11.1.2005, sp. zn. Pl. ÚS 37/03: „ke zrušení rozhodnutí soudu prvního stupně smí odvolací soud přistoupit, nemůže-li sám rozhodnutí změnit nebo potvrdit; avšak až v nejzazším případě, kdy vady nemůže sám zhojit.“

¹³ Ustanovení § 118b odst. 1 OSŘ: „Ve věcech, v nich byla provedena příprava jednání podle § 114c, mohou účastníci uvést rozhodné skutečnosti o věci samé a označit důkazy k jejich prokázání jen do skončení přípravného jednání, případně do uplynutí lhůty, která jim byla poskytnuta k doplnění tvrzení o skutečnostech významných pro věc, k podání návrhu na provedení důkazů nebo ke splnění dalších procesních povinností (§ 114c odst. 4). Pokud nebyla provedena příprava jednání podle § 114c, mohou účastníci uvést rozhodné skutečnosti o věci samé a označit důkazy k jejich prokázání jen do skončení prvního jednání, popřípadě do uplynutí lhůty, která byla účastníkům poskytnuta k doplnění tvrzení o skutečnostech významných pro věc, k podání návrhů na provedení důkazů nebo ke splnění dalších procesních povinností. K později uvedeným skutečnostem a označeným důkazům smí soud přihlédnout, jen jde-li o skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být zpochybněna věrohodnost provedených důkazních prostředků, které nastaly po přípravném, a nebylo-li provedeno, po prvním jednání nebo které účastník nemohl bez své viny včas uvést, jakož i ke skutečnostem nebo důkazům, které účastníci uvedli poté, co byl některý z nich vyzván k doplnění rozhodujících skutečností podle § 118a odst. 1 až 3.“

důkazy, které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně, jsou u odvolání proti rozsudku nebo usnesení ve věci samé odvolacím důvodem jen ve výjimečných případech.¹⁴

2.2. Kasační systém

Kasační opravný systém předpokládá pouze přezkoumání rozhodnutí po právní stránce, nikoliv skutkové. V rámci kasačního systému není přípustné tak navrhnout nové důkazy či tvrdit další rozhodné skutečnosti a odvolací soud tudíž nepřezkoumává skutkovou stránku věci. Soud přezkoumává pouze, zda nebylo porušeno hmotné nebo procesní právo. Ve výsledku nemůže napadené rozhodnutí změnit, pouze ho potvrdí nebo zruší. Na kasačním systému bylo v minulosti¹⁵ postaveno dovolací řízení, jak bylo zmíněno u apelačního systému, ovšem praxe ukázala jeho omezení praktickou využitelnost. V současnosti se kasační opravný systém uplatňuje v rámci řízení o žalobě pro zmatečnost.^{16 17}

2.3. Revizní systém

Posledním opravným systémem je systém revizní. Revizní systém je podobný systému kasačnímu. Rovněž odvolací soud přezkoumává pouze stránku právní, nikoliv skutkovou. Odvolací soud tedy jako v případě principu kasačního rozhodnutí potvrdí v tom slova smyslu, že žalobu zamítne (na rozdíl od řízení odvolacího, kde rozhodnutí potvrzuje nebo zruší). Naproti kasačnímu principu má

¹⁴ Ustanovení § 205a OSŘ: „...a) se týkají podmínek řízení, věcné příslušnosti soudu, vyloučení soudce (přisedícího) nebo obsazení soudu; b) jimi má být prokázáno, že v řízení došlo k vadám, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci; c) jimi má být zpochybněna věrohodnost důkazních prostředků, na nichž spočívá rozhodnutí soudu prvního stupně; d) jimi má být splněna povinnost tvrdit všechny pro rozhodnutí věci významné skutečnosti nebo důkazní povinnost, a to za předpokladu, že pro nesplnění některé z uvedených povinností neměl odvolatel ve věci úspěch a že odvolatel nebyl řádně poučen podle § 118a odst. 1 až 3; e) odvolatel nebyl řádně poučen podle § 119a odst. 1; f) nastaly (vznikly) po vyhlášení (vydání) rozhodnutí soudu prvního stupně.“

¹⁵ Právní úprava OSŘ do 31.12.2012, změněno zákonem č. 404/2012 Sb.

¹⁶ Ustanovení § 235e odst. 2 OSŘ věta první: „Žalobu pro zmatečnost soud usnesením buď zamítne nebo napadené rozhodnutí zruší.“

¹⁷ Srov. WINTEROVÁ, A. a kol. Civilní právo procesní. Díl první, Řízení nalézací. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. s 516 a násl. ISBN 978-80-7502-298-1. nebo ZÁHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. Civilní právo procesní. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2018. s. 338. ISBN 978-80-7380-714-6.

také možnost rozhodnutí změnit, ale pouze v případě, že nalézací soud správně zjistil skutkový stav věci, pouze ho nesprávně posoudil po právní stránce a dosavadní výsledky řízení ukazují, že je možné o věci rozhrnout bez potřeby dalšího vedení řízení.¹⁸ Odvolací soud vyjde ze zjištěného skutkového stavu a rozhodnutí změnit. V současnosti se revizní opravný systém uplatňuje v rámci dovolání.¹⁹

¹⁸ VOJTEK, P. Rozhodnutí o dovolání. In: JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1.4.2019. Kniha IV., §201-2501 občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 222. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. ISBN 978-80-7598-369-5.

¹⁹ Ustanovení § 243d odst. 1 OSŘ: *Nepostupoval-li podle § 243c, dovolací soud a) dovolání zamítne, dojde-li závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu je správné, nebo b) může rozhodnutí odvolacího soudu změnit, jestliže odvolací soud rozhodl nesprávně a jestliže dosavadní výsledky řízení ukazují, že je možné o věci rozhodnout.*

3. Opravné prostředky v civilním procesu

3.1. Pojem

Pro pojem opravný prostředek neexistuje žádná legislativní zkratka. Teorie ho pojímá jako úkon, který směřuje proti soudnímu rozhodnutí, kterým se účastník řízení domáhá přezkoumání napadeného rozhodnutí ve smyslu jeho zrušení nebo změny.²⁰

Použití opravných prostředků je v právním řádku zakotveno právě z důvodu zajištění věcně správného a spravedlivého rozhodnutí, tj. nápravy vad rozhodnutí, v neposlední řadě i z důvodu jednotného výkladu a aplikace objektivního práva, včetně sjednocování soudcovského dotváření práva.²¹ Vždyť samotné úvodní ustanovení OSŘ vymezuje účel tohoto předpisu tak, že *upravuje postup soudu a účastníků, aby byla zajištěna spravedlivá ochrana soukromým právům a oprávněným zájmům účastníků, jakož i výchova k dodržování smluv a zákonů, k čestnému plnění povinností a k úctě k právům jiných osob.*²² Bohumil Dvořák²³ popisuje OSŘ jako předpis spíše technický, než předpis vycházející z určité hodnotové koncepce civilněprocesní úpravy, jež můžeme nalézt právě pod nánosy formalistického balastu.²⁴ Na pomyslnou miskou vah je třeba vždy dát rychlé vyřešení sporu naproti dokonalému poskytnutí ochrany subjektivním právům účastníků. Dle názoru autorky však, byť dokonalé rozhodnutí, které ale přichází pozdě, je ve výsledku nespravedlivé a na úkor účastníka. Nicméně toto je otázka, kterou bude i do budoucna každá úprava civilního řízení řešit.

²⁰ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Opravné prostředky, obecná charakteristika. In: ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2018. s. 309. ISBN 978-80-7380-714-6.

²¹ Tamtéž.

²² Ustanovení §1 OSŘ

²³ JUDr. DVOŘÁK, Bohumil, Ph.D., LL.M., soudce Nejvyššího soudu České republiky

²⁴ DVOŘÁK, Bohumil. Úloha soudce a dalších osob v civilním řízení soudním. In: LAVICKÝ, Petr, ed. *Současnost a perspektivy českého civilního procesu: sborník statí*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2014. s. 15 a násl. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Řada teoretická, Edice Scientia; sv. č. 502. ISBN 978-80-210-7686-0.

3.2. Členění opravných prostředků

Podle právní teorie se opravné prostředky tradičně dělí na řádné a mimořádné. Rozdíl spočívá ve skutečnosti, jestli opravný prostředek je podáván proti rozhodnutí první instance, které buď nabylo právní moci či nikoliv. Mezi řádné opravné prostředky z tohoto pohledu patří jediný a to odvolání. Mezi mimořádné opravné prostředky řadíme dovolání, návrh na obnovu řízení a žalobu pro zmatečnost. Opravné prostředky můžeme však dále rozdělovat podle toho, kdo o tomto prostředku rozhoduje. Zda o opravě vadného rozhodnutí rozhoduje soud, který jej sám vydal anebo soud vyšší instance. Dále se opravné prostředky liší podle toho, který opravný systém v souvislosti s ním může soud rozhodující o opravném prostředku použít. V neposlední řadě je rozhodné, zda je s opravným prostředkem spojen odkladný (suspensivní) účinek či nikoliv. Svůj specifický způsob nápravy mají i vady rozhodnutí v podobě administrativních chyb. Stává se, že při vyhotovení rozhodnutí může dojít k písařským chybám, prepisům apod. Tyto vady však nejsou spojeny s věcnou nesprávností rozhodnutí, a proto mají svou vlastní úpravu v zákoně. Je tomu tak proto, že tyto vady mají nižší význam, jelikož nezasahují toliko výrazně do poměrů adresáta rozhodnutí.

Dalo by se nadále polemizovat i o podáních, které bychom mohli nazvat jako kvazi-opravné prostředky²⁵. Jsou jimi námitky a odpor. Nejsou to opravné prostředky v pravém slova smyslu. Nejsou zahrnuty v ustanoveních o opravných prostředcích § 201 a násl. OSŘ, byť i tyto postupy jsou upraveny procesním právem. I ony slouží k nápravě nebo odklizení vadných rozhodnutí prvoinstančního soudu, který rozhodl meritorně, soud zde však nedokazuje podstatné skutečnosti.

²⁵ SVOBODA, K. *Opravné prostředky. Civilní proces z pohledu účastníka*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, s. 19 a násl. ISBN 978-80-7400-774-3

4. Odvolání

Odvolání, jako řádný opravný prostředek, je univerzálním opravným prostředkem. Je tomu tak proto, že slouží jako opravný prostředek proti všem nepravomocným rozhodnutím soudu prvního stupně, jestliže to zákon výslovně nevylučuje²⁶. Účastník řízení je v zásadě omezen pouze odvolacími důvody uvedenými v ustanovení § 205 odst. 2 OSŘ, které v zásadě pokrývají všechny situace, které může účastník vůči soudu první instance namítat. S odvoláním jsou spojeny dva účinky, a to suspensivní a devolutivní. Jelikož se odvolání podává proti nepravomocnému rozhodnutí soudu, suspensivní účinek oddálí nabytí právní moci napadeného rozhodnutí až do doby, než rozhodne odvolací soud. Devolutivní účinek zajišťuje, aby o odvolání rozhodoval soud vyšší instance. Zásada dvojinstančnosti není v našem právní řádu na ústavní úrovni zakotvena. Je však natolik dlouhodobě v české právní úpravě zažita, že se pokládá za pravidlo a občanský soudní řád ji upravuje v ustanovení § 10 OSŘ vymezujícím věcnou příslušnost. Odvolací řízení je založeno na apelačním systému. Jak bylo pojednáno v předchozích kapitolách, apelační systém se štěpí na dva podsystemy, a to systém úplné a neúplné apelace. Současná právní úprava sporného řízení je postavena na neúplném apelačním systému, který se vztahuje k institutu koncentrace řízení²⁷. Stejně tak je postaveno i jeho odvolací řízení, kdy účastníci jsou povinni předložit všechny důkazy a přednést všechny skutečnosti již v první instanci a odvolací soud přihlíží jen k vybraným důkazům a skutečnostem. Toto je dáno požadavkem rychlosti a hospodárnosti řízení. V nesporném řízení, kde je dán veřejný zájem, aby byl skutkový stav zjištěn úplně, platí systém úplné apelace. Ten předpokládá, že účastníci mohou vnášet i skutečnosti a důkazy, bez ohledu, zda byly uplatněny před soudem první instance²⁸.

²⁶ Srov. ustanovení § 202 OSŘ

²⁷ BUREŠ, Jaroslav. Úprava koncentrace řízení v občanském soudním řádu účinná od 1. 7. 2009. Bulletin advokacie, 2009, č. 12, s. 27-32

²⁸ HROMADA, M. Odvolání. In: ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. Civilní právo procesní. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2018. s. 339. ISBN 978-80-7380-714-6

4.1. Legitimace

4.1.1. Účastníci

Pro vymezení okruhu osob, které jsou oprávněni podat odvolání, je nejprve nutné definovat okruh účastníků řízení nalézacího. Ve sporném řízení proti sobě stojí proti sobě dvě strany, jež vedou spor o existenci či neexistenci práv či povinností podle hmotného práva. Jejich zájmy jsou z podstaty věci protichůdné a vítězství jedné znamená víceméně prohru té druhé. Žalobce je ten, kdo určuje okruh účastníků.²⁹ Řízení sporné se tak zahajuje na návrh a takovýto návrh mimo jiného musí přesně specifikovat účastníky řízení. Účastník musí být označen v žalobě jménem, příjmením, bydlištěm, případně rodným číslem. V případě právnických osob identifikačním číslem, sídlem, označením státu a příslušným organizační složky státu, která za stát před soudem vystupuje. Dále u svěřenského správce musí návrh obsahovat i skutečnost, že se jedná o svěřenského správce a označení svěřenského fondu.³⁰ Účastníci mohou být určeni i přímo zákonem. Toto se týká například řízení podle části páté OSŘ, tedy řízení ve věcech, o nichž bylo rozhodnuto jiným správním orgánem. Podle této části, *jsou účastníky řízení žalobce a ti, kdo byli účastníky v řízení před správním orgánem.*³¹ V rámci výkonu rozhodnutí podle části šesté OSŘ jsou *účastníky řízení při výkonu rozhodnutí oprávněný a povinný, případně manžel povinného, byl-li výkonem postihován jeho majetek, případně majetek ve společném jmění manželů.*³²

Sporného řízení je oprávněn za určitých podmínek se účastnit i vedlejší účastník jak na straně žalobce, tak žalovaného. V zákoně je definován jako ten, kdo má právní zájem na jeho výsledku, přičemž do řízení vstupuje buď z vlastního podnětu, nebo na výzvu některého z účastníků učiněnou prostřednictvím soudu.³³ V zákonem stanovených případech může podat návrh na zahájení řízení anebo do řízení vstoupit i statní zastupitelství, popřípadě nejvyšší státní zástupce, případně i Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových.³⁴ Postavení státního zastupitelství případně NSZ se rovná postavení buď žalobce, v situaci kdy zahajují řízení, nebo

²⁹ Srov. SCHELLEOVÁ, Ilona. Druhy civilního procesu, Řízení nalézací. Řízení sporné. In: SCHELLEOVÁ, Ilona a kol. *Úvod do civilního řízení*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. s. 147 a násl. ISBN 80-86861-81-3.

³⁰ Ustanovení § 79 OSŘ věta druhá

³¹ Ustanovení § 250a odst. 1 OSŘ

³² Ustanovení § 255 odst. 1 a 2 OSŘ

³³ Ustanovení § 93 odst. 1 a 2 OSŘ

³⁴ Srov. ustanovení § 35 a ustanovení § 35a OSŘ

postavení subjektu, který pouze dohlíží na zákonnost soudního rozhodnutí, takže může činit procesní úkony k reálnému prospěchu kteréhokoliv účastníka řízení, ale nemá postavení žalobce ani žalovaného.³⁵ Co se týká postavení Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, je-li žalobcem, může uzavřít se žalovaným smír. Jestliže Úřad pro zastupování do řízení pouze vstoupí, nestává se stranou řešeného hmotněprávního vztahu. Úřad pro zastupování má výhradně procesní, a nikoliv hmotněprávní subjektivitu.³⁶

V případě sporného řízení je třeba také při vymezování účastníků zmínit pluralitu účastníků, a to jak na straně žalobce, tak i žalovaného. Toto účastenství ale nelze chápat jako skupinu vždy hájící stejné zájmy. Stejně tak, ne vždy se výrok bude týkat všech společně a nerozdílně. V případě společenství pak můžeme mluvit buď o společenství samostatném, nebo nerozlučném. Samostatné společenství upravuje § 91 odst. 1 OSŘ a představuje situaci, kdy v jedné věci je několik žalobců nebo žalovaných, a každý v řízení jedná samostatně. Analogicky pak ustanovení § 91 odst. 2 OSŘ upravuje společenství nerozlučné, kde společníci mají taková společná práva nebo povinnosti, že se rozsudek musí vztahovat na všechny účastníky, kteří vystupují na jedné straně, a úkony jednoho z nich platí i pro ostatní.³⁷ Aby byl výčet účastníků řízení úplný, je třeba také zmínit hlavní a vedlejší intervenci. Hlavní intervenci upravuje ustanovení § 91a OSŘ a jedná se o situaci, kdy si osoba rozdílná od žalobce *činí zcela nebo částečně nárok na věc, o nichž probíhá řízení mezi jinými osobami*. Je-li žaloba hlavního interventa úspěšná, původní účastníci řízení (jak žalobce, tak žalovaný) vystupují dále ve věci jako žalovaní. Vedlejší účastník ve smyslu ustanovení § 93 OSŘ si nečiní nárok na věc nebo právo, ale vstupuje do řízení z vlastního podnětu nebo na návrh některého z účastníků jako podpůrce jedné ze stran sporu, kde má stejná práva jako strana, kterou podporuje. Jedná však toliko sám za sebe.

V nesporném řízení nevystupují dvě strany, které se přou o právo, ale jde

³⁵ SVOBODA, Karel. § 35 [Státní zastupitelství jako účastník řízení]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 151. ISBN 978-80-7400-828-3.

³⁶ SVOBODA, Karel. § 35a [Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 155. ISBN 978-80-7400-828-3.

³⁷ Srov. SVOBODA, Karel. *Řízení v prvním stupni: civilní proces z pohledu účastníka*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019. s. 1 a násl. ISBN 978-80-7400-733-0. nebo ŠÍNOVÁ R., JURÁŠ, M. Procesní společenství účastníků. In: *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 4.1.2016 [cit. 20.7.2021]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/procesni-spolecenstvi-ucastniku>

zde o procesní ochranu právních vztahů osob, kteří v řízení nevystupují v poměru odpůrce vůči jiné osobě.³⁸ Profesorka Alena Winterová tvrdí³⁹, že rozdíl v řízení sporném a nesporném spočívá v tom, jaký druh rozhodnutí je vydáván. V řízení sporném se jedná o rozhodnutí deklaratorní a v řízení nesporném o rozhodnutí konstitutivní povahy. Nicméně toto hledisko nepokrývá všechny případy, a tak se více procesualistů přiklání k rozlišení, spočívající v tom, že řízení sporné má reparační charakter, tedy jakousi nápravu porušení práva a řízení nesporné má funkci více preventivní, tj. předejít případným sporům tím, že soudce vybraným rozhodnutím upraví poměry do budoucna. Z této právní teorie vycházejí i účastníci řízení. V nesporném řízení je účastníkem *navrhovatel a ten, o jehož právech nebo povinnostech má být v řízení jednání*.⁴⁰ Účastníkem je také ten, kterého zákon za účastníka označuje.⁴¹ Příkladem může být například zdravotní ústav v řízení o přivolení k zásahu do integrity,⁴² svěřenský správce a obmyšlená osoba v řízení ve věcech svěřenského fondu⁴³, samostatný oddíl tvoří i účastníci v řízení o pozůstalosti⁴⁴, dále složitel a příjemce v řízení o úschovách⁴⁵ atd. Jako v případě sporného řízení může do určitých typů řízení dle ZŘS vstupovat i státní zastupitelství, kdy v případě, že podává návrh má postavení navrhovatele, nicméně stejně jako ve sporném řízení nemůže vykonávat to, co je přičteno účastníkovi řízení dle hmotného práva. V řízení nesporném se může jednat o okruh i více osob, jichž se rozhodnutí bude dotýkat, nicméně z podstaty věci, kdy účastníci netvoří strany sporu, a účastenství je pojímáno v materiálním smyslu⁴⁶, nepřichází v úvahu instituty civilního procesu jako společenství účastníků dle ustanovení § 91 OSŘ, přistoupení a záměna účastníka dle ustanovení § 93 OSŘ, případně hlavní intervence dle ustanovení § 91a OSŘ⁴⁷.

³⁸ Srov. SCHELLEOVÁ, Ilona. Druhy civilního procesu, Řízení nalézací. Řízení nesporné. In: SCHELLEOVÁ, Ilona a kol. *Úvod do civilního řízení*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. s. 149 a násl. ISBN 80-86861-81-3.

³⁹ MACKOVÁ, A. Druhy civilního procesu. Řízení nalézací (sporné a nesporné). In: WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Díl první, Řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. s.39 a násl. ISBN 978-80-7502-298-1.

⁴⁰ Ustanovení § 6 odst. 1 ZŘS

⁴¹ Ustanovení § 6 odst. 2 ZŘS

⁴² Ustanovení § 67 ZŘS

⁴³ Ustanovení § 95 ZŘS

⁴⁴ Ustanovení § 110 až 117 ZŘS

⁴⁵ Ustanovení § 292 ZŘS

⁴⁶ Materiální pojetí účastníků pojímá účastníky z pohledu těch, o jejichž právech a povinnostech se rozhoduje. Naproti tomu formální pojetí, typické pro sporné řízení, pojímá účastníky pouze tak, jak jsou specifikováni v žalobě

⁴⁷ WIPPLINGEROVÁ, M. Zvláštní řízení soudní (nesporná řízení). In: ZAHRAVNÍKOVÁ, Radka a kol. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2018. s. 286 a násl. ISBN 978-80-7380-714-6.

4.1.2. Subjektivní podmínky přípustnosti

Jestliže máme takto vyspecifikované účastníky řízení civilního procesu lze odvodit, kdo je legitimován k podání opravného prostředku. V případě odvolání zákon stanoví, že rozhodnutí okresního nebo krajského soudu rozhodujícím v prvním stupni může napadnout účastník.⁴⁸ Tj. aktivně legitimován je *účastník*. Dle shora nastíněného pojetí účastníků a účastenství to bude ve sporném řízení žalobce a žalovaný a za zákonem stanovených podmínek⁴⁹ to bude i vedlejší účastník⁵⁰, státní zastupitelství a Úřad pro zastupování, byli-li v řízení účastníky.⁵¹ V řízení nesporném to bude, navrhol a odpůrce, případně účastník daný dle ZŘS. Subjektivně legitimována k odvolání bude i třetí strana, která se stala účastníkem až doručením rozhodnutí soudu prvního stupně, jímž bylo rozhodnuto o jejích právech a povinnostech.⁵²

Odvolání podané účastníky má ovšem další své limity. Odvolání nemůže podat každý účastník řízení, nýbrž jen ten, kterému v nalézacím řízení nebylo vyhověno, nebo kterému vznikla újma na právech, a kterou lze zhojit rozhodnutím odvolacího soudu⁵³. Dle komentovaného výkladu ustanovení § 201 OSŘ vzniká debata o tom, zda právo odvolání má i účastník, kterému bylo přičteno více. NS ve svém rozhodnutí⁵⁴ sice potvrdil, že ano, nicméně jsou i právní názory, že právo podat odvolání by mít neměl, jelikož procesní obrana v takovou chvíli přísluší protiv straně.⁵⁵ Možnost podat odvolání nemá účastník, který se práva na odvolání vzdal a dále účastník, který podané odvolání vzal zpět, a to i kdyby mu stále běžela odvolací lhůta.⁵⁶

⁴⁸ Ustanovení § 201 OSŘ

⁴⁹ Ustanovení § 203 OSŘ

⁵⁰ Srov. LAVICKÁ, Petra. Vedlejší intervence a opravné prostředky v civilním řízení. Časopis pro právní vědu a praxi, 2019, č. 1, s. 85-94

⁵¹ LAVICKÝ, Petr. Dispoziční zásada v civilním odvolacím řízení. Právní rozhledy, 2015, č. 7, s. 253-260

⁵² Tamtéž.

⁵³ Usnesení NS ze dne 20.12.2001, sp. zn. 26 Cdo 1760/2001

⁵⁴ Usnesení NS ze dne 22.4.2004, sp. zn. 22 Cdo 2637/2003

⁵⁵ PETR, B. Podání odvolání. § 201 In: JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář: podle stavu k 1.4.2019. Kniha IV., § 201-250 občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 20 a násl. ISBN 978-80-7598-375-6.

⁵⁶ Ustanovení § 207 OSŘ

4.1.3. Objektivní podmínky přípustnosti

V předchozí kapitole bylo vyloženo, že odvolání je založeno na principu univerzality. To znamená, že jím lze napadnout každé dosud nepravomocné rozhodnutí vydané v řízení v prvním stupni, pokud to zákon výslovně nevylučuje.⁵⁷ Tím, že odvoláním lze napadnout jak rozsudek, usnesení, tak i výrok platebního rozkazu a směnečného a šekového platebního rozkazu o náhradě nákladů řízení, a založit tím podnět k přezkoumání jak skutkové, tak právní stránky rozhodnutí, jde o využívaný opravný prostředek. Ale i tento opravný prostředek má své omezené uplatnění, byť je opravným prostředkem univerzálním. Objektivními podmínkami přípustnosti, tj. podmínkami co do uplatnění takového opravného prostředku jsou:

- nepravomocné rozhodnutí okresního nebo krajského soudu rozhodujícím v prvním stupni
- přípustnost odvolání proti rozhodnutí
- dodržení lhůty pro podání odvolání⁵⁸

Novela OSŘ provedená zákonem č. 30/2000 Sb. změnila ustanovení § 201 OSŘ tak, že konkretizovala, který konkrétní článek soudní soustavy vydává rozhodnutí v 1. stupni, jež lze napadnout odvoláním. Jedná se pouze o soudy okresní nebo krajské. Jako soud prvního stupně může dle ustanovení § 9 odst. 3 OSŘ rozhodovat i NS, stanoví-li to zvláštní předpis. NS přísluší rozhodovat dle ustanovení § 51 ZMPS o uznání pravomocných cizích rozhodnutí ve věcech rozvodu manželství, zákonného odloučení, prohlášení manželství za neplatné a určení, zda tu manželství je či není, byl-li alespoň jedním z účastníků řízení státní občan ČR.⁵⁹ Nicméně proti takovému rozhodnutí, byť vydaném v prvním stupni, odvolání podat nelze pro nedostatek funkční příslušnosti.⁶⁰

⁵⁷ DRÁPAL, Ljubomír. Odvolání po novele občanského soudního řádu. Právní rozhledy, 2001, č. 9, s. 1–24

⁵⁸ Srov. WINTEROVÁ, A. Odvolání. Přípustnost odvolání. In: WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Díl první, Řízení nalézací.* 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. s. 518 a násl. ISBN 978-80-7502-298-1.

⁵⁹ HROMADA, M. § 9 [Věcná příslušnost]. In: SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., DOLEŽÍLEK, J. a kol. *Občanský soudní řád.* 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 26. ISBN 978-80-7400-828-3.

⁶⁰ Např. usnesení NS ze dne 25.2.2012, sp. zn. 29 Cdo 526/2015 nebo usnesení NS ze dne 27.11.2017, sp. zn. 27 Cdo 4848/2017

Odvolání proti konkrétnímu rozhodnutí musí být přípustné. Zákodárce z důvodu efektivity a hospodárnosti řízení, některá rozhodnutí z přezkumu odvolacím soudem úplně vyloučil⁶¹. Jedná se o *nemeritorní rozhodnutí* procesní povahy upravující vedení řízení. Důvodem jejich vyloučení je fakt, že tato rozhodnutí nemají zásadní vliv na konečné meritorní rozhodnutí. Jsou jimi např. výzva k zaplacení soudního poplatku dle § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., rozhodnutí o námitce k protokolaci dle § 40 odst. 8 OSŘ, výzva k vyjádření k žalobě dle § 114a odst. 2 písm. a) OSŘ, usnesení o ustanovení znalce dle § 127 odst. 1 OSŘ. V případě *meritorních rozhodnutí* se jedná o usnesení o schválení míru a proti rozsudku vydanému v řízení, jehož předmětem bylo v době vydání rozsudku peněžité plnění nepřevyšující 10 000 Kč, k příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží; to neplatí u rozsudku pro uznání a u rozsudku pro zmeškání.⁶² Zde je prolomena zásada dvojinstančnosti řízení, ale jak již bylo zmíněno ÚS judikoval, že civilní řízení není povinně dvoustupňově, když nezaloží rozpor s principem proporcionality⁶³. Odvolání není přípustné rovněž proti důvodům rozhodnutí⁶⁴. Je tomu tak proto, že pouze výrok rozhodnutí zakládá práva a povinnosti, nikoliv odůvodnění samotné. Rozpor mezi skutkovým stavem a odůvodněním rozhodnutí lze napravit případně ve smyslu ustanovení § 165 OSŘ.

Třetí objektivní podmínkou přípustnosti je dodržení lhůty. Lhůta pro podání odvolání je patnáctidenní⁶⁵, přičemž začíná běžet od doručení účastníku řízení. Do lhůty se den doručení nezapočítává⁶⁶. Jelikož se jedná o lhůtu procesní, postačí, když je odvolání předáno nejpozději poslední den lhůty orgánu, který jej má doručit. V případech jiných způsobů doručení platí ustanovení § 42 OSŘ. O možnosti podat odvolání je třeba účastníka poučit. Ustanovení § 156 OSŘ ukládá předsedovi senátu, aby vedle vyhlášení výroku spolu s odůvodněním, poučil i o opravném prostředku a o možnosti výkonu rozhodnutí. Pochybení soudu v absenci či špatném poučení (např. není uvedena v rozhodnutí lhůta pro podání odvolání, nebo lhůta není správná; není uveden soud, u něhož se má odvolání podat, případně je uveden chybně atd.) může znamenat pro účastníky delší lhůtu k podání odvolání, a to v délce tří měsíců ode dne doručení. V případě samostatných účastníků běží lhůta

⁶¹ Ustanovení § 202 odst. 1 OSŘ

⁶² Ustanovení § 202 odst. 2 OSŘ

⁶³ Nález ÚS ze dne 13.1.2015, sp. zn. II. ÚS 2186/14 (bod 52).

⁶⁴ Ustanovení § 202 odst. 3 OSŘ

⁶⁵ Ustanovení § 204 OSŘ

⁶⁶ Ustanovení § 57 odst. 1 OSŘ: *Do běhu lhůty se nezapočítává den, kdy došlo ke skutečnosti určující počátek lhůty; to neplatí, jde-li o lhůtu určenou podle hodin.*

každému účastníku zvlášť. Je-li účastenství nerozlučné tak platí, že lhůta pro podání odvolání končí dnem lhůty toho účastníka, kterému bylo doručeno jako posledním. Pro mezitímní rozhodnutí a meritorní rozhodnutí běží lhůty samostatně.

Lhůta pro podání odvolání je lhůtou zákonnou. Zároveň je ale možno lhůtu prominout, a to na základě omluvitelných důvodů účastníka ve smyslu ustanovení § 58 OSŘ.⁶⁷

Své specifikum má například rozhodnutí o neplatnosti manželství, nebo že tu manželství je či není dle ZŘS. V případech pochybení ohledně poučení je lhůta pro podání odvolání pouze patnáctidenní a nelze ji prominout.⁶⁸

Může se stát, že soud z úřední povinnosti opraví prvoinstanční rozhodnutí z důvodu chyby v psaní nebo v počtech, případně jiné zjevné nesprávnosti. Opravu vadného rozhodnutí provede soud usnesením⁶⁹. Odvolací lhůta v případě původního rozhodnutí pak počíná běžet až ode dne právní moci opravného usnesení⁷⁰.

4.2. Suspensivní účinek odvolání

Ve chvíli, kdy je rozhodnutí vyhotoveno, vyhlášeno nebo doručeno, vzniká určitá forma závaznosti. Tato závaznost, i když ne definitivní a značně omezená, se projevuje navenek v tom, že soud i účastníci se mu musí v jistých ohledech přizpůsobit.⁷¹

V případě vyhlášení *rozsudku*, je soud takovým rozhodnutím vázán.⁷² Tím je myšleno, že takto vyhlášené rozhodnutí nemůže změnit, doplnit ani zrušit. Výjimkou z tohoto pravidla je ve vztahu k soudu umožněna pouze ve smyslu ustanovení § 164 a 166 OSŘ.⁷³ Autoremedura, tj. změna rozhodnutí soudem první instance

⁶⁷ Ustanovení § 58 odst. 1 OSŘ: *Soud promine zmeškání lhůty, jestliže účastník nebo jeho zástupce ji zmeškal z omluvitelného důvodu, a byl proto vyloučen z úkonu, který mu přísluší. Návrh je třeba podat do patnácti dnů po odpadnutí překážky a je s ním třeba spojit i zmeškaný úkon.*

⁶⁸ Ustanovení § 380 a § 390 ZŘS: *Neobsahoval-li rozsudek poučení o odvolání, o lhůtě k odvolání nebo o soudu, u něhož se podává, nebo obsahoval-li nesprávné poučení o tom, že odvolání není přípustné, lze odvolání podat ve lhůtě 15 dnů od jeho doručení. Prominutí zmeškání této lhůty není přípustné.*

⁶⁹ Ustanovení § 164 OSŘ

⁷⁰ Ustanovení § 204 odst. 1 OSŘ

⁷¹ SVOBODA, K. *Řízení v prvním stupni. Civilní proces z pohledu účastníka*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 584 a násl. ISBN 978-80-7400-733-0

⁷² Ustanovení § 156 odst. 3 OSŘ

⁷³ HRNČIŘÍK, Vít. § 156 [Vyhlášení rozsudku, vnitřní vázanost soudu]. In: SVOBODA, Karel,

podle § 210a OSŘ u rozsudku nepřipadá v úvahu. V případě *usnesení* jako typu soudního rozhodnutí, platí shora uvedené obdobně. Soud je vázán v případě, že bylo usnesení vyhlášeno nebo jakmile bylo doručeno. V případě, že se nedoručuje, jakmile bylo vyhotoveno.⁷⁴ Výjimku má pouze usnesení, kterým se upravuje vedení řízení. Takovýmto usnesením není soud vázán a může je kdykoliv změnit nebo zrušit a to tím, že vydá usnesení pouze s odlišným obsahem.⁷⁵

Pravidlo, že se rozsudek vyhláší veřejně, je zakotveno již na ústavní úrovni a to v čl. 96 odst. 2 Ústavy, jež souvisí s principy odpovídající právu na spravedlivý proces, tj. zásadám ústnosti a veřejnosti jednání. Výjimku judikoval ÚS v rámci dovolacího řízení ve svém rozhodnutí Pl. ÚS 38/18 ze dne 18.6.2019⁷⁶, kdy předseda senátu může namísto vyhlášení vyvěsit zkrácené písemné vyhotovení bez odůvodnění na úřední desce v budově soudu a na elektronické úřední desce po dobu 15 dnů, i v tomto případě však musí splnit další navazující podmínky.

Forma závaznosti se u účastníků řízení projevuje v podobě vlastnosti rozhodnutí, kterou je vykonatelnost. Vykonatelnost znamená možnost danou účastníku řízení vynutit si mocensky to, co mu bylo soudem přiznáno. I v případě účastníků vzniká v některých případech forma závaznosti ještě před tím, že rozhodnutí nabyde právní moci. U rozsudku je významná pro účastníky předběžná vykonatelnost, negativně vymezena v ustanovení § 161 odst. 2 a 3 OSŘ a pozitivně vymezena v ustanovení § 162 odst. 1 OSŘ. Je-li vydáno usnesení, kdy vykonatelnost není vázána na právní moc, je usnesení vykonatelné ve smyslu ustanovení § 171 OSŘ doručením, případně vyhlášením nebo vyhotovením.

Definitivní závaznost představuje právní moc rozhodnutí. Máme tím na mysli, nezaměnitelnost rozhodnutí prostřednictvím řádného opravného prostředku, závaznost rozhodnutí pro účastníky, případně další osoby, a v neposlední řadě také vytvořenou překážku věci pravomocně rozhodnuté, kdy tatáž věc nesmí být znovu u soudu projednávána (*res iudicata*).⁷⁷

SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 755. ISBN 978-80-7400-828-3.

⁷⁴ Ustanovení § 170 odst. 1 OSŘ

⁷⁵ Srov. HRNČÍŘÍK, Vít. § 170 [Vázanost soudu usnesením]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 808. ISBN 978-80-7400-828-3.

⁷⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 18. 6. 2019, sp. zn. Pl. ÚS 38/18

⁷⁷ SVOBODA, K. *Řízení v prvním stupni. Civilní proces z pohledu účastníka*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 584 a násl. ISBN 978-80-7400-733-0

Suspenzivní účinek odvolání má za následek, že rozhodnutí prvoinstančního soudu nenabyde právní moci, dokud o odvolání nerozhodne odvolací soud. Suspenzivní účinky odvolání mají svoje limity v ustanovení § 206 OSŘ. Odvolání má odkladný účinek jen za předpokladu, že je podán osobou oprávněnou, a jedná se o odvolání včasné a přípustné. Nebyla-li splněna některá z podmínek ustanovení § 206 OSŘ, na podané odvolání se hledí, jako kdyby vůbec podáno nebylo, a suspenzivní účinek se neuplatní. Může však nastat situace, kdy je odvolání dle uvedených podmínek podáno, avšak odvolatel vezme odvolání zpět. Pak právní moc napadeného rozhodnutí nastane, jako kdyby k podání nedošlo.⁷⁸

Jiná situace nastává v případě, že nebyl zaplacen soudní poplatek z odvolacího řízení a toto řízení je následně zastaveno. Zde suspenzivní účinek dle judikatury nastává⁷⁹. V souvislosti s účastníky řízení v předchozí kapitole byly vysvětlovány formy účastenství. S tím rovněž souvisí provázanost výroků. *Bylo-li rozhodnuto o několika právech se samostatným skutkovým základem nebo týká-li se rozhodnutí několika účastníků, z nichž každý jedná v řízení sám za sebe (§ 91 odst. 1) a odvolání se výslovně vztahuje jen na některá práva nebo na některé účastníky, není právní moc výroku, který není napaden, odvoláním dotčena. To neplatí v případech, kdy na rozhodnutí o napadeném výroku je závislý výrok, který odvoláním nebyl výslovně dotčen, nebo jestliže z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání poměru mezi účastníky.*⁸⁰

4.3. Devolutivní účinek odvolání

Devolutivní účinek odvolání, v odborné literatuře někdy nazýván jako odvalovací, má za následek, že o odvolání rozhoduje soud vyšší instance než ten, který napadené rozhodnutí vydal. Tento postup vyplývá z ustanovení § 10 OSŘ. Nicméně pozorný čtenář zákona by jistě v tuto chvíli začal namítat, že soud prvního stupně někdy napravuje vady sám i bez návrhu účastníka nebo tak činí v souvislosti s podaným opravným prostředkem.

Soud prvního stupně může opravdu určité druhy vad zhojit sám, aniž by věc

⁷⁸ Ustanovení § 222 odst. 1 OSŘ

⁷⁹ Srov. § 9 odst. 1 SoudP a usnesení NS ze dne 27. 10. 2010, sp. zn. 20 Cdo 35/2009

⁸⁰ Ustanovení § 206 odst. 2 OSŘ

předkládal soudu vyšší instance ke zjednání nápravy. Jedná se opravy rozsudku ve smyslu § 164 OSŘ, tj. chyby v psaní a počtech jakožto i zjevné nesprávnosti. Dále ve smyslu ustanovení § 165 OSŘ na návrh účastníka opraví odůvodnění rozsudku před tím, než nabyde právní moci. Soud prvního stupně může vydat i doplňující rozsudek dle ustanovení § 166 OSŘ. Zde se nejedná o zrušení původního rozsudku nebo změnu, ale doplnění. Příkladem může být situace, kdy je žalováno peněžité plnění včetně příslušenství a soud o příslušenství nerozhodl.

Zvláštním způsobem vyřízení odvolání je autoremedura dle ustanovení § 210 OSŘ. V případě, že nalézací soud vyhodnotí odvolání účastníka jako důvodné, a odvolateli plně vyhoví, není nutné zatěžovat rozhodováním o opravném prostředku odvolací soud. Soud prvního stupně změní své rozhodnutí v rámci autoremedury sám. Jedná se o omezení devolutivního účinku ve prospěch hospodárnosti a efektivnosti řízení. Podle Karla Svobody je nutné na devolutivním účinku trvat pouze v případech, kdy ten, kdo podal odvolání, není jedinou oprávněnou osobou k podání odvolání a soud prvního stupně nepokládá jeho odvolání za důvodné. V opačném případě totiž existuje právní shoda mezi odvolatelem a soudem a je efektivnější řešit situaci uvedeným způsobem.⁸¹

Za zákonem předpokládaných okolností jsou dalším omezením devolutivního účinku i úkony soudu prvního stupně po podání odvolání. Prvoinstanční soud zde vystupuje jako „asistent“ soudu odvolacího. Tyto postupy upravuje ustanovení § 208 až 210 OSŘ. Jde o to zajistit dostatečné podklady nadřízenému soudu, aby mohl věcně od odvolání rozhodnout a nezabýval se již tím, zda jsou vůbec splněny podmínky pro projednání věci v odvolacím řízení. Odvolání se podává zásadně k soudu, který napadené rozhodnutí vydal. Koná se tak z důvodu toho, že u prvoinstančního soudu se fyzicky nalézá celý spis. Právě nalézací soud může nejrychleji a správně podle spisu zhodnotit, zda se jedná o odvolání včasné. V jeho dikci je pak případné opožděné odvolání usnesením odmítnout⁸². Rovněž je na předsedovi soudu nalézacího soudu, aby se postaral o odstranění případných vad tak, že vyzve odvolatele, aby své podání doplnil.⁸³ Když doplněno není, nebo je odvolání podáno osobou neoprávněnou, předkládá kompletní spis s průvodní zprávou odvolacímu

⁸¹ Srov. SVOBODA, K. *Opravné prostředky. Civilní proces z pohledu účastníka*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, s. 205. ISBN 978-80-7400-774-3

⁸² Ustanovení § 208 OSŘ

⁸³ Ustanovení § 209 OSŘ

soudu. Odvolací soud má poté kompletní podklady pro své věcné rozhodnutí a nezdržuje se málo rozsáhlými úkony.

4.4. Náležitosti odvolání

Aby se soud odvoláním zabýval, musí splňovat předepsané formální a obsahové náležitosti. Co do formy, je odvolání jedním z procesních úkonů adresovaných soudu, tj. druhem podání ve smyslu ustanovení § 42 OSŘ. Jde o podání, kterým se zahajuje odvolací řízení. Jde tak o podání ve věci samé. Toto podání (jako jakékoliv jiné podání ve věci samé) lze proto učinit písemně v listinné nebo elektronické podobě, případně jej sepsat ústně do protokolu.⁸⁴ Tyto obecná náležitosti dle ustanovení § 42 odst. 4 poté doplňuje ustanovení zvláštní v § 205 OSŘ. Odvolání musí obsahovat:

a) označení soudu, kam se odvolání podává

Formálním požadavkem je identifikace soudu, u kterého se odvolání podává. Identifikace soudu však nepředstavuje sdělení, že o odvolání má tento soud věcně rozhodovat. O opravném prostředku rozhoduje soud nadřízený⁸⁵, avšak samotné odvolání se podává u soudu, proti jehož rozhodnutí účastník brojí. *Podá-li účastník ve lhůtě odvolání k odvolacímu soudu nebo do protokolu u místně nepřislušného soudu, nemůže být toto podání odmítnuto jako opožděné.*⁸⁶ I přesto má být v podání uveden ten soud, kterému se podání doručuje. Absentuje-li tento údaj, zpravidla jej lze s jistotou zjistit z označení rozhodnutí proti němuž se odvolává, a nezakládá to vadu, pro kterou by bylo nutné účastníka vyzývat, aby své podání doplnil ve smyslu ustanovení § 43 OSŘ.⁸⁷

⁸⁴ ŠEBEK, R. § 205 [Obsah odvolání]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, J. a kol. *Občanský soudní řád*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 867. ISBN 978-80-7400-828-3

⁸⁵ Ustanovení § 10 odst. 1 OSŘ: *Krajské soudy rozhodují o odvoláních proti rozhodnutím okresních soudů.* a ustanovení § 10 odst. 2 OSŘ: *O odvoláních proti rozhodnutím krajských soudů jako soudů prvního stupně rozhoduje vrchní soud.*

⁸⁶ Ustanovení § 208 odst. 2 OSŘ

⁸⁷ SVOBODA, K. *Opravné prostředky: civilní proces z pohledu účastníka*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020. s.105 a násl. ISBN 978-80-7400-774-3.

b) kdo je činí

Z podání musí být patrná přesná identifikace podatele. Předpokládá se nezaměnitelnost s jinou osobou. Tento údaj je důležitý pro následné posouzení toho, zda odvolání bylo podáno osobou oprávněnou a pro vyměření případně nezaplaceného soudního poplatku. Identifikátor fyzické osoby vyplývá ze zvláštního předpisu⁸⁸ a nejspolehlivější je osobu uvést podle jména, příjmení, bydliště a data narození, případně pomocí jedinečného rodného čísla. V některých případech lze dovodit odvolatele z obsahu spisu. I toto lze pokládat za dostatečně určité⁸⁹. U právnických osob vyplývá identifikace ze zákona o veřejných rejstřících⁹⁰, nejčastěji uvedením identifikačního čísla, názvem společnosti a sídlem. Podání učiněné právnickou osobou musí být doplněno o údaj, kdo za právnickou osobu jedná. Nejčastěji to bude opět fyzická osoba typu člena statutárního orgánu, případně prokuristy.

c) informace o tom, že se jedná o odvolání

Dalším formálním požadavkem je informace, že jde o odvolání. V případě odvolacího řízení neexistuje zákonný advokátní přímus a tak může odvolání podat účastník bez právního vzdělání. Takovému účastníku nelze vytýkat, že nenazve podání přímo odvoláním, ale například nesouhlasem s rozhodnutím. Vždyť samotné ustanovení § 41 OSŘ dává možnost účastníku provádět úkony bezformálně, jestliže zákon výslovně formu pro určitý úkon nepředepisuje. Z takového bezformálnosti pak vyplývá, že každý úkon účastníka se posuzuje pak podle svého obsahu, i když je nesprávně označen nebo není označen vůbec.⁹¹ Soud má možnost při nedostatku podání vyzvat k odstranění vad ve smyslu ustanovení § 43 OSŘ.

d) proti kterému rozhodnutí

V podání by mělo být uvedena identifikace napadeného rozhodnutí. Postup vedení spisů a formální požadavky na každé rozhodnutí soudu upravuje instrukce

⁸⁸ Ustanovení § 3 odst. 3 EvOb

⁸⁹ Stanovisko pléna NS ze dne 5. 1. 2017, zn. 1/2015,

⁹⁰ Ustanovení § 25 VeřRej

⁹¹ Usnesení NS ze dne 9. 10. 2015, sp. zn. 21 Cdo 369/2015,

Ministerstva spravedlnosti⁹². Napadené rozhodnutí se identifikuje podle čísla jednacího v pravém horním rohu rozhodnutí včetně čísla listu, soudem, který ho vydal, případně datem vydání. Nicméně i tady platí ustanovení § 41 odst. 2 OSŘ a podání se posuzuje podle svého obsahu. V případě, že z obsahu spisu je možno dovodit souvislost mezi podáním a rozhodnutím, nezakládá to takovou vadu, aby podání bylo odmítnuto.

e) vymezení rozsahu

Vymezení předmětu odvolacího řízení představuje jednu z kvantitativních stránek odvolání. Odvolatel uvede, které výroky, případně, jaké části konkrétního výroku, napadá. Soud může totiž rozhodnout o vícero nárocích v jediném výroku. Vymezení, v jaké rozsahu odvolatel rozhodnutí napadá, je důležité z toho důvodu, že dává soudu pokyn, v jakém rozsahu má rozhodnutí přezkoumávat. Detailněji se vymezením rozsahu zabývá kapitola 5.3. Rozsah přezkumné činnosti.

f) odvolací důvod

Odvolatel musí vždy uvést, v čem spatřuje nesprávnost napadeného rozhodnutí. Výčet odvolacích důvodů upravuje konkrétně ustanovení § 205 odst. 2 OSŘ, přičemž určitá modifikace pro soud, který může přezkoumávat rozhodnutí nad rámec důvodů uvedených v § 205 odst. 2 OSŘ, je upravena v ustanovení § 212a odst. 1 OSŘ. Odvolacími důvody budou detailněji popsány v následující kapitole 4.5. Odvolací důvody.

g) odvolací návrh

Odvolacím návrhem se myslí sdělení odvolatele, jak má soud o napadeném rozhodnutí rozhodnout. V úvodu diplomové práce byly blíže popsány opravné systémy. V nich byly uvedeny způsoby, jak může soud vyšší instance s napadeným

⁹² Postupy vedení spisu a náležitosti upravuje instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3.12.2001, č.j. 505/2001-Org (VNITŘNÍ A KANCELÁŘSKÝ ŘÁD PRO OKRESNÍ, KRAJSKÉ A VRCHNÍ SOUDY) ve znění pozdějších předpisů

rozhodnutím naložit. Odvolací řízení je ovládáno principem apelace, kdy soud může rozhodnutí změnit, zrušit anebo potvrdit. Jedná se pokyn, možná lépe přání odvolatele, soudu, jak má rozhodnout. Tímto návrhem však soud vázán není⁹³. Absence odvolacího návrhu nebrání v přezkoumání rozhodnutí v odvolacím řízení a odvolatel tento návrh může také kdykoliv do rozhodnutí o odvolání měnit.⁹⁴

h) podpis a datování

Obecnou náležitostí podání je v neposlední řadě ze zákona podpis a datování podání. Podpisem odvolatel stvrzuje soulad obsahu podání s jeho vůlí, proto je nutné na něm vždy bezpodmínečně trvat. Odvolání učiněná na reálné listině se zpravidla podepisuje na konci dokumentu vlastnoručním podpisem.

Ustanovení § 42 odst. 4 OSŘ upravuje podání učiněná elektronicky, na něž se povinnost podpisu a datování nevztahuje. Na tato podání učiněná v elektronické podobě klade požadavky speciální právní úprava⁹⁵. Odvolatel může své podání zaslat vedle klasického způsobu skrze poštovního doručovatele také v elektronické podobě, a to buď běžným emailem, emailem podepsaným zaručeným elektronickým podpisem, a v neposlední řadě datovou zprávou.

Běžný email musí odvolatel doplnit ve lhůtě tří dnů ve smyslu ustanovení § 42 odst. 2 OSŘ buď originálem zaslaným poštou, nebo dalšími dvěma elektronickými způsoby. Druhým elektronickým způsobem je email podepsaný zaručeným elektronickým podpisem. Podle § 2 písm. b) zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu (EIPOd), *se zaručeným elektronickým podpisem rozumí elektronický podpis, který splňuje následující požadavky: 1. je jednoznačně spojen s podepisující osobou, 2. umožňuje identifikaci podepisující osoby ve vztahu k datové zprávě, 3. byl vytvořen a připojen k datové zprávě pomocí prostředků, které podepisující osoba může udržet pod svou výhradní kontrolou, 4. je k datové zprávě, ke které se vztahuje, připojen takovým způsobem, že je možno zjistit jakoukoliv následnou*

⁹³ Ustanovení § 221a OSŘ: *Odvolací soud může rozhodnutí soudu prvního stupně zrušit, i když je navrhována jeho změna, a naopak.*

⁹⁴ ŠEBEK, R. § 221a [Nevázanost odvolacím návrhem]. In: SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., DOLEŽÍLEK, J. a kol. *Občanský soudní řád*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, ISBN 978-80-7400-828-3.

⁹⁵ Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů (EIÚkon)

změnu dat,⁹⁶ Třetím způsobem je odeslání skrze datovou zprávu, má-li odesílatel takovou schránku zřízenou⁹⁷.

Za odvolatele jedná často i advokát. Běžným způsobem v případě úkonů advokátů je nahrazení vlastnoručního podpisu otiskem jeho podpisového razítka, kdy vzor takového razítka je uložen u soudu.

4.5. Odvolací důvody

Zásada univerzality umožňuje podat odvolání v zásadě proti každému rozhodnutí soudu prvního stupně. U odvolání se zásada univerzality projevuje v maximálním možném rozsahu a omezena je pouze v některých případech, kde převážila hospodárnost řízení proti ochraně účastníka řízení.

Jelikož činnost odvolacího soudu je přezkumného charakteru a nejedná se o nové projednání věci, je třeba pro tento typ řízení vytyčit určitý přesně daný postup. Kdyby se jednalo o nové projednání ve věci, naprosto by stačilo přednést důvody a nové skutečnosti v rámci prvního nařízeného jednání. V současné právní úpravě se zde kříží princip neúplné apelace v případě sporného řízení a princip úplné apelace v případě nesporného řízení. Zákonodárce zakotvil v ustanovení § 205 odst. 2 OSŘ taxativní výčet důvodů, pro které je možné odvolání podat. I když je výčet taxativní, nutno říci, že pokrývá veskrze všechna možná pochybení, kterých se soud prvního stupně mohl dopustit, a není tak problém pod některý z vyjmenovaných důvodů námitky odvolatele subsumovat.

Důvod představují tedy námitky odvolatele, jimiž soudu prvního stupně vytýká konkrétní nesprávnost, které se v nalézacím řízení dopustil. Odvolatel nejenže odvolací důvod musí uvést v podání vždy, ale tento důvod musí být dostatečně konkrétní. Nestačí pouze odkaz na ustanovení zákona. V případě neuvedení faktu, v čem konkrétně spatřuje odvolatel nesprávnost, bude soud postupovat tak, že vyzve odvolatele k doplnění podání. Nedoplní-li odvolatel včas své podání, bude ve smyslu ustanovení § 212a odst. 2 OSŘ odmítnuto. Pro přesnost je nutné uvést, že

⁹⁶ Srov. PETERKA, Jiří, PODANÝ, Jan. Problematika elektronického podpisu v soudní praxi. Právní rozhledy, 2010, č. 19, s. 689-700

⁹⁷ Ustanovení § 3 až § 7 ElÚkon

toto se týká pouze řízení sporných, a ještě k tomu pouze meritorních věcí, tj. rozsudku a usnesení ve věci samé.⁹⁸ V případě rozhodnutí procesní povahy chybějící odvolací důvody nezakládají neprojednatelnost odvolacího řízení.⁹⁹ Ve zvláštních řízeních dle ZŘS je také náležitostí odvolání uvedení důvodu odvolání. Jeho neuvedení však nezaloží vadu, pro kterou by se odvolání odmítalo. Zákon výslovně v ustanovení § 28 odst. 3 ZŘS uvádí, že *rozhodnutí lze přezkoumat i tehdy, pokud nebyl v odvolání ani přes výzvu odvolací důvod uplatněn.*

Jiná situace nastává v případě, že důvod, pro který odvolatel odvolání podal, kvalifikuje právně nepřesně. Postačuje zde, že takový konkrétně vymezený důvod má vztah k předmětu řízení, o němž se vyslovuje odvoláním napadené rozhodnutí ve věci samé. V takovém případě je splněna podmínka, že „odůvodnění“ odvolání současně představuje uvedení odvolacího důvodu podle ustanovení § 205 odst. 1, 2 OSŘ.¹⁰⁰ Ustanovení § 212a odst. 1 OSŘ *dovoluje soudu přezkoumat rozhodnutí prvního stupně i z důvodu, které nebyly v odvolání uplatněny.* Tím se otevře prostor pro přezkoumání celého rozhodnutí. V případě, že se odvolací soud neztotožní s důvody, které uvedl odvolatel, a rovněž nezjistí jiné pochybení soudu, které by zakládaly vady rozhodnutí, rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdí. Toto je odlišné například od dovolacího řízení, který dovolání zamítne¹⁰¹.

Odvolací důvody podle ustanovení § 205 odst. 2 lze rozdělit do několika skupin:

1) nedostatečné podmínky řízení v širším smyslu dle ustanovení § 205 odst. 2 písm.

a) OSŘ

- *nebyly splněny podmínky řízení,*

I odvolací soud, stejně jako soud nalézací musí zkoumat vždy podmínky řízení ve smyslu ustanovení § 103 OSŘ. Zkoumá je z úřední povinnosti, tedy i v případě, že je výslovně účastník nenapadá.¹⁰²

- *rozhodoval věcně nepřislušný soud prvního stupně,*

⁹⁸ Srov. ustanovení § 212a odst. 2 OSŘ

⁹⁹ Usnesení NS ze dne 19. 1. 2017, sp. zn. 21 Cdo 1834/2015,

¹⁰⁰ Usnesení NS ze dne 25. 5. 2011, sp. zn. 21 Cdo 3967/2010,

¹⁰¹ Ustanovení § 243d odst. 1 písm. a) OSŘ

¹⁰² PETR, B. § 205 [Odvolací důvody]. In: JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář: podle stavu k 1.4.2019. Kniha IV., § 201-250l občanského soudního řádu.* 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 41. ISBN 978-80-7598-375-6.

Z ustanovení § 104a odst. 1 OSŘ vyplývá, že na rozdíl od místní příslušnosti zkoumá soud věcnou příslušnost kdykoliv za řízení. Problematika věcné nepřislušnosti jako odvolacího důvodu může být řešena pouze v případě, že o věcné příslušnosti nerozhodoval vrchní či Nejvyšší soud. Usnesením vrchního nebo Nejvyššího soudu jsou účastníci vázáni¹⁰³.

- rozhodnutí soudu prvního stupně vydal vyloučený soudce (přisedící) nebo soud prvního stupně byl nesprávně obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát,

Vydal-li rozhodnutí v prvním stupni vyloučený soudce, i když o vyloučení soudce bylo rozhodováno nadřízeným soudcem před vydáním napadeného rozhodnutí, nebrání nic tomu, aby byl tento důvod použit i v odvolacím řízení. Zároveň pro něj neplatí žádné lhůty ve smyslu ustanovení § 15a odst. 2 OSŘ a neuplatní se ani ustanovení § 16 odst. 1 OSŘ.

Nesprávné obsazení soudu, představuje situace, kdy namísto senátu rozhodoval samosoudce nikoliv opačně. O nesprávné obsazení soudu jde i v případě, že namísto samosoudce rozhodl vyšší soudní úředník, asistent soudce, soudní tajemník nebo justiční čekatel, ačkoliv to právní předpis neumožňuje. Dále pak o nesprávné obsazení soudu půjde v případě, že obsazení soudců (přisedících) nebude v souladu s rozvrhem práce, který na každém soudě povinně rozepisuje předseda soudu dle SSZ¹⁰⁴, což se dotýká ústavně zaručeného práva na svého zákonného soudce ve smyslu čl. 38 LZPS¹⁰⁵

Tyto shora uvedené vady, jsou natolik vadami zásadními, že mohly způsobit nepravnost napadeného rozhodnutí, a zákon u nich výslovně předpokládá zrušení napadeného rozhodnutí¹⁰⁶. Je to jakýsi průlom systému kasačního do systému apelačního.¹⁰⁷

¹⁰³ Ustanovení § 104a odst. 7 OSŘ

¹⁰⁴ Ustanovení § 41 SSZ

¹⁰⁵ ŠEBEK, R. § 219a [Zrušení rozhodnutí soudu prvního stupně]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 963. ISBN 978-80-7400-828-3.

¹⁰⁶ Ustanovení § 205 odst. 2 písm. a) OSŘ ve spojení s ustanovením § 219a odst. 1 písm. a) OSŘ

¹⁰⁷ PETR, B. § 219a [Zrušení rozhodnutí]. In: JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář: podle stavu k 1.4.2019. Kniha IV., § 201-250l občanského soudního řádu.* 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 103. ISBN 978-80-7598-375-6.

2) námitka jiných vad řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci dle ustanovení § 205 odst. 2 písm. c) OSŘ

- řízení je postiženo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci,

Touto vadou typicky bude postiženo řízení, kdy soud prvního stupně po důkazním stopstavu připustil další skutečnosti a důkazy. Jsou jimi tedy vady založené chybným procesním postupem soudu nebo dále vady právě při zmíněném dokazování, budou jimi i některé zmatečnosti ve smyslu ustanovení § 229 OSŘ aj. Způsobilým odvolacím důvodem však budou pouze v případě, že způsobily nesprávné rozhodnutí ve věci. V řízení nesporném, které je ovládáno vyšetřovací zásadou, založí tuto vadu nedostatečné zjištění skutečností nebo neprovedení všech potřebných důkazů, které je povinen soud zjišťovat ze své úřední povinnosti.

3) námitky nedostatku ve zjištění skutkového stavu věci soudem prvního stupně dle ustanovení § 205 odst. 2 písm. b), d), e) a f) OSŘ

- soud prvního stupně nepřihlédl k odvolatelem tvrzeným skutečnostem nebo k jím označeným důkazům, ačkoliv k tomu nebyly splněny předpoklady podle § 118b nebo § 175 odst. 4 části první věty za středníkem,

Účastník musí unést břemeno tvrzení tak, aby byl ve sporu úspěšný. Nelze mu mít však k tíži, když soud buď ignoruje navržené důkazy, nebo nesprávně aplikuje ustanovení § 118a OSŘ ohledně koncentrace řízení, třeba tím, že nenařídí přípravné jednání, i když ho nařídít měl.

- soud prvního stupně neúplně zjistil skutkový stav věci, neboť neprovedl navržené důkazy potřebné k prokázání rozhodných skutečností,

Povinností soudu je zjistit skutkový stav tak spolehlivě a dostatečně, aby mohl rozhodnout spravedlivě ve věci. Ve chvíli, kdy soud nepřipustí důkazy, které se mu zdály během dokazování nadbytečné, přitom však pro posouzení věci byly důležité, založí jím vadu v nedostatečném zjištění skutkového stavu věci, o kterou se odvolatel může opřít. V právní terminologii se jedná o opomenuté důkazy.

- *soud prvního stupně dospěl na základě provedených důkazů k nesprávným skutkovým zjištěním,*

Zde soud sice všechny důkazy provede, ale nesprávně je zhodnotí, a proto dospěje k chybnému rozhodnutí ve věci samé. Jelikož odvolací soud ale není vázán skutkovým stavem zjištěným soudem prvního stupně,¹⁰⁸ může proto dokazování provedené soudem prvního stupně zopakovat a dospět na základě stejných důkazů k jiným (nebo shodným) skutkovým zjištěním ve smyslu ustanovení § 213 odst. 2 a 3.¹⁰⁹ Příkladem jsou dva protichůdné důkazy, kdy soud uvěří prvnímu z nich. Odvolací soud dokazování zopakuje a rozhodne ve prospěch důkazu druhého.¹¹⁰

- *dosud zjištěný skutkový stav neobstojí, neboť tu jsou další skutečnosti nebo jiné důkazy, které nebyly dosud uplatněny,*

Tento odvolací důvod neslouží v první řadě k nápravě vadného postupu soudu prvního stupně při zjišťování skutku, nýbrž se vztahuje k situaci, kdy ustanovení § 205a OSŘ připouští navrhopat nové skutečnosti a nové důkazy po tom, co nebyly uplatněny před soudem prvního stupně, jelikož ještě neexistovaly.¹¹¹ Tyto novoty posléze mohou vyvodit nové závěry soudu a tím změnu rozhodnutí ve věci. Zde stojí možná za zmínku uvést, zda by nebylo vhodné namísto takového odvolacího důvodu, podat mimořádný opravný prostředek v podobě návrhu na obnovu řízení. Jelikož mimořádný opravný prostředek se podává do pravomocných rozhodnutí, je určitě výhodnější pro účastníka podat odvolání, a nečekat tak na právní moc roz-

¹⁰⁸ Ustanovení § 213 odst. 1 OSŘ

¹⁰⁹ ŠEBEK, R. § 205 [Obsah odvolání]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád. 3. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2021, s. 867. ISBN 978-80-7400-828-3.

¹¹⁰ SVOBODA, K. *Opravné prostředky: civilní proces z pohledu účastníka.* 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020. s. 133 a násl. ISBN 978-80-7400-774-3.

¹¹¹ Srov. ŠEBEK, R. § 205a [Omezení odvolacích důvodů]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád. 3. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2021, s. 876.

hodnutí. Obnova řízení případně v úvahu v situaci, kdy důkazy či skutečnosti existovaly v době řízení před soudem prvního stupně, avšak nebyly uplatněny.¹¹² V nesporných řízeních, ale i při výkonu rozhodnutí tato limita neplatí, jelikož se jedná o systém úplné apelace.¹¹³

4) nedostatky právního posouzení

- rozhodnutí soudu prvního stupně spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

V takovém případě sice soud správně zjistil skutkový stav nicméně chybně aplikoval právní předpisy buď hmotného práva nebo práva procesního ve vztahu k výroku rozhodnutí, tj. k předmětu věci. Příkladem je nesprávné posouzení předběžné otázky nebo chybné rozložení důkazního břemene.¹¹⁴

Co se odvolacích důvodů týká, je třeba ještě uvést, že v případě rozsudku pro zmeškání a rozsudků pro uznání, jsou odvolacím důvodem pouze nesplnění podmínek řízení ve smyslu ustanovení § 205 odst. 2 písm. a) OSŘ a skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být prokázáno, že nebyly splněny předpoklady pro jejich vydání dle ustanovení § 153a a 153b OSŘ. Má se tedy na mysli dodržení procesních pravidel. U těchto specifických rozsudků se neprovádí dokazování, tudíž ani namítání nových důkazů a skutečností není z logiky věci na místě.

4.6. Soudní poplatek

Další podstatnou podmínkou, aby věc byla projednána v rámci odvolacího řízení, je zaplacení soudního poplatku. Soudní poplatky jsou upraveny v zákoně č. 549/1991 Sb. o soudních poplatcích, přičemž jejich výše je uvedena pro každý úkon

¹¹² Ustanovení § 228 odst. 1 OSŘ: *Žalobou na obnovu řízení účastník může napadnout pravomocný rozsudek nebo pravomocné usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé: a) jsou-li tu skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy, které bez své viny nemohl použít v původním řízení před soudem prvního stupně nebo za podmínek uvedených v ustanovení § 205a a 211a též před odvolacím soudem, pokud mohou přivodit pro něho příznivější rozhodnutí ve věci; b) lze-li provést důkazy, které nemohly být provedeny v původním řízení před soudem prvního stupně nebo za podmínek uvedených v ustanovení § 205a a 211a též před odvolacím soudem, pokud mohou přivodit pro něho příznivější rozhodnutí ve věci.*

¹¹³ PETR, B. § 205 [Odvolací důvody]. In: JIRSA, Jaromír a kol. Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář: podle stavu k 1.4.2019. Kniha IV., § 201-250 občanského soudního řádu. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 45. ISBN 978-80-7598-375-6.

¹¹⁴ Tamtéž.

či podání v příloze tohoto zákona. Zaplatit poplatek je povinen poplatník, kterým je v případě odvolacího řízení odvolatel.¹¹⁵ Soudní poplatek se však zpravidla vybírá jen za odvolání ve věci samé. Naproti tomu výslovně je od poplatku osvobozeno odvolání proti rozhodnutí procesní povahy, a také v případě, že bylo rozhodováno jen o základu předmětu řízení.¹¹⁶ Úkony, které uvedeny v příloze nejsou se jednoduše neplatí, i kdyby rozhodnutí bylo meritorní povahy.

Zákon upravuje dvě situace, jak poplatková povinnost vzniká. V prvním případě¹¹⁷ se tak stane na počátku řízení, tzn. ve chvíli, kdy je odvolání podáno anebo v druhém případě¹¹⁸ na konci řízení v souvislosti s meritorním rozhodnutím.¹¹⁹

Je-li důvodem poplatku rozhodnutí soudu, splatnost poplatku nastává právní mocí rozhodnutí. Jestliže bylo podáno odvolání, splatnost se odvíjí podle toho, jaký způsob podání odvolatel zvolil. Jestliže odvolání zaslal poštou, poplatek by měl být zaplacen již při předání zásilky doručovateli. V případě, že ho odvolatel donesl do podatelny soudu, je poplatek splatný v tomto okamžiku. Prostřednictvím elektronické komunikace jako je email, se tak stane dojitím emailu soudu. Skrze datovou schránku, splatnost vzniká odesláním konkrétnímu soudu.¹²⁰

Byť zaplacení soudního poplatku je podmínkou projednání věci v odvolacím řízení, jeho nezaplacení v době splatnosti nezpůsobí zastavení řízení.¹²¹ Zákon ukládá povinnost soudu účastníka k zaplacení vyzvat, stanovit mu lhůtu a řádně ho poučit o důsledcích nezaplacení.¹²² Lhůta je zákonem stanovena v délce alespoň 15 dnů. Lhůta pro zaplacení poplatku je lhůtou soudcovskou, a podle poměrů poplatníka může soud délku, jak prodloužit, tak případně zkrátit.¹²³ Jestliže poplatek není zaplacen ve lhůtě, podání se stane neúčinným a věc se neprojednává.

Poplatek je zaplacen ve chvíli, kdy částka došla na účet soudu případně kdy došlo soudu podání s vylepenými kolky, je-li placeno v kolcích.¹²⁴ Pojem *zaplacen*

¹¹⁵ Ustanovení § 2 odst. 5 SoudP

¹¹⁶ Položka 22 přílohy č. 1 zákona SoudP

¹¹⁷ Ustanovení § 4 odst. 1 písm. a) až d) SoudP

¹¹⁸ Ustanovení § 4 odst. 1 písm. e) až j) SoudP

¹¹⁹ WALTR, Robert. § 4 [Vznik poplatkové povinnosti]. In: WALTR, Robert. Zákon o soudních poplatcích. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 11. ISBN 978-80-7400-435-3.

¹²⁰ SVOBODA, K. *Opravné prostředky. Civilní proces z pohledu účastníka*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, s. 60. ISBN 978-80-7400-774-3.

¹²¹ Tamtéž.

¹²² Ustanovení § 9 SoudP

¹²³ Nález ÚS ze dne 21. 5. 2019, sp. zn. I. ÚS 2535/18

¹²⁴ Rozsudek NSS ze dne 2.5.2018, sp. zn. 1 As 50/2018

je třeba vykládat podle práva hmotného nikoliv procesního. Peněžní částka musí dojít do dispoziční sféry soudu, aby věc mohl začít projednávat. Tzn. že z hlediska včasnosti není rozhodné, jestli odvolatel zadal příkaz v bance, ale zda peníze došly na účet soudu. V případě kolků dospěl Ústavní soud v nálezech sp. zn. I. ÚS 2535/18 ze dne 21. 5. 2019, sp. zn. I. ÚS 2025/19 ze dne 21. 4. 2020 a sp. zn. IV. ÚS 322/20 ze dne 2. 6. 2020, k závěru, že lhůta k zaplacení soudního poplatku je zachována, byly-li poslednímu dne této lhůty kolkové známky předány k poštovní přepravě. Jestliže odvolatel zaplatí poplatek na účet odvolacího soudu, nikoli soudu prvního stupně, bude řízení rovněž pro nezaplacení zastaveno. Zákon SoudP upravuje situaci jako OSŘ v případě podání nepříslušnému soudu.¹²⁵

Zastavení řízení pro nezaplacení poplatku je pouze jedním z důvodů zastavení odvolacího řízení, avšak nezaplacení bude vždy zkoumáno jako první. I kdyby se jednalo o jiné neodstranitelné podmínky řízení, které soud zkoumá vždy a pro které by muselo být řízení zastaveno, nezaplacení poplatku má přednostní charakter. Je tomu tak jednoduše proto, že soudní poplatek se vrací jen tehdy, zastavuje-li se řízení pro jeho nezaplacení. Příkladem může být situace, kdy poplatek nebyl zaplacen v plné výši, což je důvodem pro zastavení řízení. I kdyby o odvolání soud věcně dále nerozhodoval, poplatek si jinak nechává.

Ustanovení § 11 SoudP definuje i výčet výjimek, kdy nelze pro nezaplacení poplatku řízení zastavit. V civilních věcech se postupuje převážně ve spojení s ustanovením § 138 OSŘ. Jedná se především o některá řízení ve věcech opatrovnických, rodičovských, ve věcech správního soudnictví aj.

Sazby soudního poplatku, uvedené v příloze zákona SoudP, jsou stanoveny buď pevnou částkou nebo procentem u poplatku, jehož základ je vyjádřen peněžitou částkou (tzv. procentní poplatek). Procentní poplatek se vypočte, jakou součin základu poplatku a sazby poplatku. Pevná částka se používá u poplatků za úkony a u poplatku za zápis skutečnosti do veřejného rejstříku provedeného notářem.¹²⁶ U poplatků za řízení se používají oba způsoby.¹²⁷

¹²⁵ Srov. ustanovení § 208 odst. 2 OSŘ

¹²⁶ Ustanovení § 5 SoudP

¹²⁷ SVOBODA, K. *Opravné prostředky. Civilní proces z pohledu účastníka*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, s 74 a násl. ISBN 978-80-7400-774-3.

5. Řízení o odvolání

5.1. Úkony soudu prvního stupně

Dle zásady dvojiinstančnosti řízení platí, že jen soud vyšší instance může věcně přezkoumávat rozhodnutí soudu prvního stupně. Z důvodu procesní ekonomie a hospodárnosti řízení však některé úkony a málo složitá procesní rozhodnutí, která se netýkají právě věcného přezkumu, provádí i nalézací soud. Děje se tak proto, aby soud odvolací měl připraveny všechny podklady pro své rozhodování. Právě typově je tato činnost převážně svěřena dle SSZ asistentům soudce nebo vyšším soudním úředníkům a nezatěžují tak přímo soudce. Druhým důvodem je fakt, že v danou chvíli se nachází fyzicky spis právě na nalézacím soudu, kam se odvolání podává, a jednoduše je praktické činit tyto kroky právě tam. O které úkony soudu prvního stupně se jedná, specifikuje ustanovení § 208 až 210a OSŘ.

Jako první prověří nalézací soud, zda nebylo odvolání podáno opožděně. Nemá totiž smysl posuzovat, jestli má odvolání všechny náležitosti, a vyzývat k případnému doplnění podání, když včasnost podání je esenciální podmínkou pro to, aby vůbec odvolací řízení pokračovalo. Včasnost odvolání má rovněž přednost i před zkoumáním, zda byl zaplacen soudní poplatek. Platí-li, že se zaplacený soudní poplatek při odmítnutí odvolání vrací, nemá význam jeho zaplacení řešit před posouzením včasnosti. Lhůta pro odvolání činí 15 dní ode dne doručení rozhodnutí a jedná se o lhůtu procesní. Soud prvního stupně může rozhodnout o prominutí zmeškání lhůty¹²⁸. Odvolání jako opožděné bude odmítat až poté, co se vypořádá se případnou žádostí o prominutí. V předkládací zprávě soud prvního stupně uvede, že odvolání bylo podáno včas. Odvolací soud není jeho názorem vázán a posoudí-li po případném šetření, že bylo opožděné, může odvolání odmítnout pro opožděnost sám.¹²⁹

Další podmínkou, aby odvolací řízení probíhalo, je zaplacení soudního poplatku, a to v případě, že je odvolací řízení zpoplatněno a účastník není od povinnosti zaplatit poplatek osvobozen. Soud prověří, zda bylo zaplaceno, případně zaplaceno ve správné výši. Jestliže nebylo, usnesením vyzve odvolatele k zaplacení a stanoví mu přiměřenou lhůtu¹³⁰. Když odvolatel ve lhůtě nezaplatí, usnesením soud

¹²⁸ Ustanovení § 204 odst. 3 OSŘ

¹²⁹ Ustanovení § 218a OSŘ

¹³⁰ Blíže viz kapitola 4.6. Soudní poplatky

řízení zastaví¹³¹.

Předseda senátu soudu prvního stupně má rovněž povinnost ve smyslu ustanovení § 209 OSŘ se postarat o odstranění případných vad ve včasném odvolání. Zmíněné ustanovení nespécifikuje, o jaký typ vad se jedná, nicméně z logiky věci to budou vady, které může odvolatel odstranit. Vyzve jej usnesením, v němž mu srozumitelně uloží, aby ve stanovené lhůtě své podání opravil nebo doplnil. Je rovněž nutné, aby odvolatele poučil, jak konkrétně má takové podání opravit nebo doplnit.¹³² Není-li odvolání včas a řádně doplněno, soud usnesením podání odmítne. Odvolatel musí být o těchto následcích poučen.¹³³

V případě, že soud prvního stupně zjistí, že nejsou splněny podmínky přípustnosti, po marném uplynutí lhůty předloží věc s průvodní zprávou odvolacímu soudu.¹³⁴

V souvislosti s podaným odvoláním, v případě, že jsou splněny předchozí podmínky, tj. že odvolání bylo podáno včas, byl zaplacen soudní poplatek, odvolání bylo podáno osobou oprávněnou a jsou splněny podmínky přípustnosti, rozešle odvolání proti rozhodnutí ve věci samé i ostatním účastníkům řízení. Jedná-li se o odvolání proti nemeritornímu rozhodnutí, rozesílá se odvolání jen těm účastníkům, jejichž práv a povinností se týká a je-li to s ohledem na okolnosti případu či povahu věci vhodné a účelné¹³⁵.

V neposlední řadě je na soudu první instance, aby prověřil, zda ve vybraných případech nelze rozhodnutí změnit autoremedurou. Právní úprava v ustanovení § 210a OSŘ dává možnost nalézacímu soudu, aby určitá usnesení a rozhodnutí vydaná podle šesté části OSŘ, změnil, aniž by došlo k odvolacímu účinku na soud vyšší instance. Změnit je může pouze v tom smyslu, že odvolání v plném rozsahu vyhoví. V opačném případě předkládá spis odvolacímu soudu k rozhodnutí.

V praxi může nastat i situace, kdy bylo podáno odvolání, avšak nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva. V situaci, kdy ještě nebyla věc postoupena odvolacímu soudu, je na soudu nalézacím, aby

¹³¹ Ustanovení § 9 SoudP

¹³² Ustanovení § 43 odst. 1 OSŘ

¹³³ Ustanovení § 43 odst. 2 OSŘ

¹³⁴ ŠÍNOVÁ, R., HUMULÁKOVÁ, K. a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, s. 417 a násl. ISBN 978-80-7400-787-3.

¹³⁵ Ustanovení § 210 odst. 1 OSŘ

o procesním nástupnictví rozhodl on a následně předložil spis se zprávou odvolacímu soudu.¹³⁶

Jakmile všem účastníkům uběhne lhůta k podání odvolání a jsou provedeny výše popsané úkony, vyplní předseda senátu předkládací zprávu formulářového typu a předloží kompletní spis i se zprávou odvolacímu soudu.

5.2. Projednání odvolání

Poté co jsou soudem prvního stupně provedeny všechny zákonem uložené úkony,¹³⁷ případně je za něj provedl odvolací soud, musí o odvolání věcně rozhodnout soud vyšší instance. Ustanovení § 211 OSŘ stanoví, že *pro řízení u odvolacího soudu platí přiměřeně ustanovení o řízení před soudem prvního stupně, pokud zákon nestanoví něco jiného*. V odvolacím řízení se tak využije obecná první část a druhá část, a naopak některé části prvoinstančního řízení se nepoužijí vůbec, a to z důvodu, že mají svou speciální úpravu v části upravující odvolacího řízení anebo pro odvolací řízení nejsou aplikovatelné vůbec. První a druhá část představuje univerzální pravidla, která lze využít ve všech stupních řízení, tj. jak před odvolacím soudem tak i dovolacím soudem. Použije se například ustanovení § 43 odst. 2 OSŘ ohledně odstranění vad podání, dále lze uplatnit ustanovení § 101 OSŘ ohledně důkazního břemene, nebo ustanovení § 122 a násl. pro provedení jednotlivých důkazních prostředků. Dále lze užít ustanovení týkající se zahájení řízení dle § 82 odst. 1 OSŘ, vedlejšího účastenství dle § 93 OSŘ, dále není vyloučeno uzavřít smír dle § 99 OSŘ apod.¹³⁸ Naopak se nepoužije ustanovení § 114c OSŘ vztahující se k přípravnému jednání, když jednání v odvolacím řízení upravuje § 214 OSŘ, dále § 216 OSŘ jako zvláštní ustanovení pro odvolací řízení vylučuje použití ustanovení § 92, 97, 98 OSŘ a upravuje způsob užití ustanovení § 95, 110 OSŘ. Je též nemyslitelné, aby odvolací soud rozhodoval vydáním platebního rozkazu podle § 172 a násl. OSŘ, případně vydával fiktivní rozsudek pro uznání, když tyto nástroje rozhodování patří do nalézacího řízení z důvodu urychlení rozhodování ve věci.

¹³⁶ Srov. např. usnesení NS ze dne 3. 1. 2018, sp. zn. 28 Cdo 1651/2017 nebo usnesení NS ze dne 29. 11. 2006, sp. zn. 29 Odo 1048/2005,

¹³⁷ Viz kapitola 5.1. Úkony soudu prvního stupně

¹³⁸ ŠEBEK, R., § 211 [Přiměřené užití jiných ustanovení]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 910. ISBN 978-80-7400-828-3.

5.2.1. Povinnost nařídít jednání u odvolacího soudu

V zásadě platí, že k projednání odvolání nařídí předseda senátu odvolacího soudu jednání. Projevuje se zde tak zásada ústnosti a přímosti. I z tohoto pravidla však existuje taxativní výčet výjimek¹³⁹. Jednání se nenařídí v případech, jestliže:

- *se odmítá odvolání*
- *se zastavuje či přerušuje odvolací řízení*
- *odvolání směřuje proti usnesení soudu prvního stupně, jímž bylo rozhodnuto předběžným opatřením, nebo jinému usnesení, kterým nebylo rozhodnuto ve věci samé;*
- *se zrušuje rozhodnutí podle § 219a odst. 1 OSŘ*
- *odvolání se týká toliko nákladů řízení, lhůty k plnění nebo předběžné vykonatelnosti*
- *odvolání bylo podáno jen z důvodu nesprávného právního posouzení věci a účastníci se práva účasti na projednání věci vzdali, případně s projednáním bez nařízení jednání souhlasí; to neplatí, jestliže odvolací soud opakuje nebo doplňuje dokazování.*

Z ustanovení § 214 odst. 2 a 3 OSŘ tak vyplývá, že bez nařízení jednání rozhoduje odvolací soud, když odvolání odmítá, řízení zastavuje nebo přerušuje, rozhoduje o odvolání do procesního rozhodnutí, případně odvolání bylo podáno jen v rozsahu nákladů řízení, lhůty k plnění nebo předběžné vykonatelnosti. Dále se jednání nenařídí, když rozhodnutí soudu prvního stupně zrušuje pro takové vady, že řízení nemělo proběhnout pro nedostatky ve smyslu ustanovení § 219a odst. 1 OSŘ, a v rámci odvolacího řízení nemůže být zjednána náprava. Jednání se také nenařizuje, když odvolání bylo podáno jen z důvodu nesprávného právního posouzení věci a účastníci se práva účasti na projednání věci vzdali, případně s projednáním bez nařízení jednání souhlasí; to neplatí, jestliže odvolací soud opakuje nebo doplňuje dokazování. Odvolá-li se účastník do meritorního rozhodnutí, soud ve smyslu ustanovení § 212 a odst. 1 OSŘ přezkoumá rozhodnutí i z důvodů, které odvolatelem nebyly uplatněny. Zůstane-li u původního skutkového zjištění soudu prvního stupně bez toho, aniž by opakoval nebo doplňoval dokazování, může rozhodnout i bez nařízení jednání.

¹³⁹ Srov. ustanovení § 214 odst. 2 a 3 OSŘ

Slovní spojení ve druhém odstavci § 214 „není třeba nařizovat“ předpokládá, že ve chvíli, kdy se to jeví jako účelné, soud jednání nařídí. Opačný, přehnaně formalistický přístup, by vedl k porušení ústavního práva být slyšen nebo porušení práva na zachování rovnosti zbraní.¹⁴⁰ V souvislosti s rozvrhovým jednáním při výkonu exekuce prodejem nemovitosti platí obdobná úprava, kdy se jednání o rozdělení rozvrhované podstaty nařídí pouze v případě, že o to některý věřitel, případně oprávněný nebo povinný požádá¹⁴¹.

5.2.2. Předvolání k jednání

K jednání soud předvolá účastníky, a všechny další osoby, jejichž účast je nutná s dostatečným předstihem, aby se mohli dostatečně připravit. Zákon předpokládá zpravidla 10 dnů, ale dá se vzhledem ke způsobu doručování uvažovat i o lhůtě delší. Pro doručování platí obecná úprava o doručování v části první, hlavě čtvrté OSŘ. Předpokládejme, že účastník či jeho právní zástupce je držitelem datové schránky. Doručovanou písemnost si může vyzvednout kdykoliv ve lhůtě 10 dnů, poté se pokládá za doručenou fikcí. Kdyby byl předvolán účastník dříve jak za 10 dní, písemnost by si pravděpodobně ani nestihl vyzvednout, případně na uvedený datum může být pracovně zaneprázdněn. Osobně má autorka za to, že lhůta by měla být v praxi delší. V souvislosti s doručováním se nabízí otázka, zda doručovat právnímu zástupci, či samotnému účastníku, který je jím zastoupen. Odpověď závisí na skutečnosti, zda účastník má při jednání konat něčeho osobně. Vystupuje-li účastník v postavení svědka, jeho osobní účast bude nutná a soud bude doručovat i jemu, v ostatních případech právnímu zástupci. I tak může předseda senátu rozhodnout podle své úvahy, v intencích ustanovení § 50b odst. 4 písm. e) OSŘ, že bude účastníku doručováno, i když by být třeba dle zákona nemuselo.

¹⁴⁰ Nález ÚS ze dne 8. 2. 2007, sp. zn. III. ÚS 624/06: *Odvolací soud proto nemůže k interpretaci § 214 odst. 2 písm. e) občanského soudního řádu přistupovat formalistickým způsobem a automaticky nenarizovat jednání v případech uvedených v předmětném ustanovení. Nařízení jednání dle § 214 odst. 1 občanského soudního řádu je namístež zvažovat zejména tehdy, pokud odvolací soud – jako je tomu právě v předmětné věci – se rozhodne doplnit dokazování, které je upraveno v § 120 až 136 občanského soudního řádu.*

¹⁴¹ Ustanovení § 336q odst. 1 OSŘ

5.2.3. Rozsah přezkumné činnosti odvolacího soudu

Odvolací řízení je vybudováno na dispozitivní zásadě, a tedy rozsah v jakém bude věc projednána určuje odvolatel. Toto se vztahuje i k věcem, které byly projednávány v nalézacím řízení dle ZŘS bez návrhu. Ustanovení § 212 OSŘ zakládá povinnost soudu v těchto mezích věc projednat, ale současně určuje, kdy není rozsahem, který určil odvolatel vázán. Jak bylo popsáno v kapitole 4.4. Náležitosti odvolání, je povinnou náležitostí odvolání dle § 205 odst. 1 OSŘ, určit rozsah, ve kterém rozhodnutí soudu prvního stupně odvolatel napadá. Tento rozsah lze měnit pouze ve lhůtě určené pro podání opravného prostředku. Po uplynutí lhůty jej lze pouze zúžit, což představuje zpětvzetí odvolání v tomto rozsahu. Vázanost soudu rozsahem, jak bylo zmíněno, má i své tři výjimky upravené v ustanovení § 212 OSŘ, kdy jejich výčet je taxativní. Soud není rozsahem vázán v případě *závislých výroků*, kdy dotčen odvoláním byl pouze některý z nich. Je tomu tak proto, že jeden výrok bez druhého by nepředstavovaly logicky jeden celek. Komentovaná ustanovení je popisují jako jeden výrok sledující osud druhého.¹⁴² Dále tomu tak je v *případech nerozlučného společenství* ve smyslu ustanovení § 91 odst. 2 OSŘ, kdy rozhodnutí se musí vztahovat na všechny účastníky na jedné straně, ale odvolání podal pouze jeden z nich. To, co platí pro jednoho z nich, musí platit nutně i pro druhého, příp. dalšího. O nerozlučné společenství však nejde v případě solidárního závazku a zde se výjimka neuplatní, neboť z procesního hlediska se jedná o samostatné společníky.¹⁴³ O třetí výjimku se jedná, jestliže z *právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu* mezi účastníky. Zde půjde zejména o vypořádání podílového spoluvlastnictví, náhradu škody aj.¹⁴⁴

5.2.4. Dokazování před odvolacím soudem

Dokazování v odvolacím řízení, zejména v řízení sporném, je právě tou částí řízení, která je specifická právě oproti řízení nalézacímu. Prvně nutno říci, že

¹⁴² PETR, B. § 205 [Rozsah přezkumné činnosti odvolacího soudu]. In: JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář: podle stavu k 1.4.2019. Kniha IV., § 201-250 občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 77. ISBN 978-80-7598-375-6.

¹⁴³ Usnesení NS ze dne 4. 10. 2017, sp. zn. 28 Cdo 1701/2017

¹⁴⁴ PETR, B. § 212 [Rozsah přezkumné činnosti odvolacího soudu]. In: JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář: podle stavu k 1.4.2019. Kniha IV., § 201-250 občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 78. ISBN 978-80-7598-375-6.

odvolací soud neopakuje důkazy až na stanovené výjimky. Dále odvolací soud není vázán skutkovým stavem, jak jej zjistil soud prvního stupně. Ustanovení § 213 odst. 1 OSŘ dává výslovně možnost odvolacímu soudu bez omezení přezkoumat i skutková zjištění soudu prvního stupně a dále je na něm, zda se se závěry ztotožní, či se od nich odchýlí. Tím se výrazně liší například od dovolání, kde skutkovou stránku v podstatě zkoumat již nelze. Může se tak stát pouze v případě, že byla porušena ústavně zaručená práva z LZPS.

Pro odvolací řízení platí, že k jiným skutkový závěrům může odvolací soud dojít pouze po vlastním dokazování. Vyplývá to ustanovení § 213 odst. 2 OSŘ, věty druhé. Odvolací soud má k dispozici tři okruhy důkazů. Jsou to ty, které byly provedeny před soudem prvního stupně, dále důkazy, které účastník navrhnul, avšak soud prvního stupně k nim z nějakého důvodu nepřihlédl a neprovedl je, a za další důkazy, které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně, ale vztahuje se na ně ustanovení § 205a OSŘ.

Má-li odvolací soud za to, že provedené důkazy před soudem prvního stupně lze hodnotit jinak, případně lze dospět k jiným skutkovým závěrům, musí je znovu zopakovat. Kdyby tak neučinil, poruší tím právo účastníka na spravedlivý proces, což lze posléze uplatnit jako dovolací důvod.¹⁴⁵ Jedná se o znovu vyslechnutí účastníků či svědků, znovu přečtení důkazních listin nebo posudků, přičemž neprovádí jen ty, kterým neuvěřil, ale veškeré důkazy ohledně sporné okolnosti, aby vznikl ucelený obraz.

V nalézací řízení může nastat situace, že soud navržené důkazy provedl, ale neučinil z nich žádné závěry buď proto, že je zapomněl vyhodnotit anebo jim jednoduše neuvěřil. I takové důkazní prostředky musí odvolací soud znovu provést, chce-li z nich vyvodit své nové skutkové závěry.¹⁴⁶

Další modifikací ohledně dokazování v odvolacím řízení je situace, kdy odvolací soud má k dispozici provedené důkazy soudem prvního stupně, jež jsou ale doplněny důkazy a skutečnostmi novými. Za takových okolností je nutné zvážit, jestli nové důkazy podporují stávající skutkové závěry anebo je spíše vyvracejí a

¹⁴⁵ Usnesení NS ze dne 3.10.2017, sp. zn. 20 Cdo 4038/2017

¹⁴⁶ SVOBODA, Karel. Opravné prostředky. Civilní proces z pohledu účastníka. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, s. 240 a násl. ISBN 978-80-7400-774-3.

bude nutné učinit nové. Z ustanovení § 213 odst. 2 o. s. ř. odvolacímu soudu vyplývá povinnost zajistit si pro změnu skutkového náhledu podklad, který je rovnocenný způsobu dokazování před soudem prvního stupně¹⁴⁷. Toho docílí tím, že důkazní prostředky zopakuje.

5.3. Rozhodnutí v odvolacím řízení

5.3.1. Forma rozhodování

Odvolací soud rozhoduje buď usnesením, nebo rozsudkem. Tato forma vyplývá z ustanovení § 223 OSŘ. Pravidlo je dáno podle toho, jakou formou rozhodoval soud první instance a zároveň podle toho jakým způsobem odvolací soud rozhoduje. Rozhodoval-li soud v první instanci formou rozsudku, rozhodne jím v případě potvrzení nebo změny napadeného rozhodnutí i odvolací soud. Ve všech ostatních případech rozhoduje usnesením. Pro doplnění je třeba uvést, že v případech, kdy nalézací soud rozhodoval rozsudkem, avšak odvolání bylo podáno pouze do výroku o nákladech, může odvolací soud rozhodnout usnesením. Je tomu tak proto, že obsahově má takový výrok povahu usnesení. Podobně je tomu tak i u výroku o pariční lhůtě nebo o předběžné vykonatelnosti.¹⁴⁸ Odvolací soud rovněž nezabývá povinností rozhodnout správnou formou, i když forma dána nalézacím soudem byla špatně zvolena.¹⁴⁹ Jestliže nalézací soud rozhodne formou kvalitativně vyšší (rozsudkem) namísto toho, že měl rozhodnout formou kvalitativně nižší (usnesením), a neexistuje-li jiná procesní vada, kdy byl účastník na svých právech zkrácen, nezaloží tato záměna důvod pro zrušení rozhodnutí. Může nastat však situace opačná, kdy je zvolena špatně forma kvalitativně nižší (usnesení), a v takové případě se jedná o vadu, která povede ke zrušení nalézacího rozhodnutí. Pro odvolací soud platí to samé obdobně.¹⁵⁰

¹⁴⁷ Rozsudek NS ze dne 26.9.2017, sp. zn. 30 Cdo4327/2016

¹⁴⁸ ŠEBEK, R., § 223 [Forma rozhodnutí odvolacího soudu]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 991. ISBN 978-80-7400-828-3.

¹⁴⁹ Srov. Rozsudek VS v Praze ze dne 10. 3. 2003, sp. zn. 14 Cmo 429/2003, nebo Usnesení NS ze dne 13. 8. 2014, sp. zn. 29 Cdo 3524/2012,

¹⁵⁰ SVOBODA, K., *Opravné prostředky. Civilní proces z pohledu účastníka*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, s. 254 a násl., ISBN 978-80-7400-774-3.

5.3.2. Formální náležitosti rozhodnutí

Formální náležitosti rozhodnutí vychází z právní úpravy pro daný typ rozhodnutí. I rozhodnutí odvolacího soudu obsahují záhlaví, výrok, odůvodnění a poučení o opravném prostředku. V záhlaví se uvádí, který soud rozhoduje a v jakém složení, které věci se řízení týká. Tak jako je běžná praxe v případě rozhodnutí o dovolání u NS, bylo by vhodné, aby i KS případně VS ve svých rozhodnutích o odvolání uváděli v záhlaví jak odvolatele, tak i napadené rozhodnutí.

Výroková část obsahuje samotné rozhodnutí ve věci, tj. jak odvolací soud rozhodl. V případě, že odvolací soud napadené rozhodnutí potvrdí, musí uvést, zda nenapadená část zůstává nedotčena. Při změně napadeného rozhodnutí, je nutné přesně uvést, jak se napadená část mění. Při zrušení napadeného rozhodnutí, je nutné přesně uvést, která konkrétní část napadeného rozhodnutí se ruší, a v souvislosti s tím uvést, zda se má v řízení pokračovat anebo se řízení zastavuje. Zůstala-li nenapadena některá část prvoinstančního rozhodnutí, má se dále uvést, že tato část zůstává nedotčena.

V odůvodnění odvolací soud uvede průběh nalézacího řízení, včetně jeho konečného rozhodnutí. Dále uvede, kým bylo odvolání podáno, proti kterému rozhodnutí, v jakém rozsahu, a čeho se odvolatel domáhá. Uvede, zda byly splněny podmínky přípustnosti pro podání odvolání. V odůvodnění odvolací soud popíše, jakým způsobem odvolání projednal, k jakým zjištěním a závěrům došel, a to včetně použití první úpravy. Jestliže neshledal napadené rozhodnutí správným, musí uvést, v čem spočívá nesprávnost. Soud nižší instance tak pro příště bude vědět, z jakého práva hmotného či procesního vycházet, případně jaké nedostatky ve skutkovém zjištění jsou mu vytýkány. V odůvodnění se musí odvolací soud rovněž vypořádat s otázkou nákladů řízení v situaci, kdy řízení u něj končí.

V závěru rozhodnutí uvede, zda proti jeho rozhodnutí je přípustný opravný prostředek a v jaké lhůtě a prostřednictvím koho jej lze podat.¹⁵¹

¹⁵¹ Srov. SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Úvod do civilního řízení*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. s. 463 a násl. ISBN 80-86861-81-3.

5.3.3. Způsoby rozhodování

Jestliže nedojde k odmítnutí odvolání pro opožděnost nebo ve vybraných případech k autoremeduře soudem prvního stupně, rozhoduje odvolací soud. Odvolací soud vydává buď meritorní rozhodnutí, nebo rozhodnutí procesní povahy.

Odvolací řízení někdy končí i dříve, než se vůbec rozhodlo ve věci samé. Stává se tak důvodu, že odvolací soud odvolání odmítl, a věci se vůbec věcně nezabýval, anebo zastavením řízení v průběhu řízení. V těchto případech se jedná o rozhodnutí procesní povahy, tedy nemeritorní, které má přednost před rozhodováním ve věci.

Odvolací soud odmítne odvolání v případě, že nebylo podáno včas a neučinil tak primárně soud prvního stupně, který tak činit měl¹⁵². Na rozdíl od usnesení soudu prvního stupně, není proti usnesení odvolacího soudu přípustný opravný prostředek. Lze zde žalovat pouze pro zmatečnost. Dále odvolací soud odmítá odvolání v případech, kdy nebyly splněny subjektivní a objektivní podmínky přípustnosti. To znamená, že odvolání *bylo podáno někým, kdo k odvolání není oprávněn anebo odvolání směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není odvolání přípustné*¹⁵³. Ve smyslu ustanovení § 43 OSŘ odvolací soud rovněž odmítne odvolání, kdy odvolatel nedoplnil své podání, ač k tomu byl vyzván, a pro nedostatky v řízení nelze pokračovat.

O zastavení odvolacího řízení rozhoduje odvolací soud v případě, že účastník vzal své odvolání zpět¹⁵⁴. Může tak učinit do doby, než je o odvolání rozhodnuto. Jak bylo popsáno v kapitole pojednávající o soudních poplatcích, k zastavení řízení přistoupí odvolací soud také z důvodu nezaplacení soudního poplatku, nerozhodl tak již soud prvního stupně¹⁵⁵.

Plně v souladu se systémem apelace může odvolací soud rozhodnout ve věci tak, že napadené rozhodnutí potvrdí, změní nebo zruší.¹⁵⁶ Zde rozhoduje odvolací soud ve věci, tedy meritorně. Napadené rozhodnutí odvolací soud *potvrdí*, jestliže je ve výroku věcně správné. Věcnou správností se rozumí jak správnost skutkových

¹⁵² Ustanovení § 218a OSŘ

¹⁵³ Ustanovení § 218 OSŘ

¹⁵⁴ Ustanovení § 207 odst. 2 OSŘ

¹⁵⁵ Ustanovení § 9 odst. 2 SoudP

¹⁵⁶ ŠÍNOVÁ, R., Náprava vadných rozhodnutí. Rozhodnutí o odvolání. ŠÍNOVÁ, R., HUMUĽÁKOVÁ, K. a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, s. 423 a násl. ISBN 978-80-7400-787-3.

zjištění, tak správnost právního posouzení. Odvolací soud může dospět k jinému právnímu názoru oproti soudu prvního stupně, avšak ve výroku se s ním shodne. V takovém případě, od novely OSŘ provedené zákonem č. 59/2005 s účinností od 1.4.2005, rozhodnutí nalézacího soudu potvrdí. Nicméně vždy musí se svým právním názorem seznámit účastníky a dát jim prostor pro argumentaci. Kdyby tak ne učinil, porušil by právo být slyšen ve smyslu článku 38 odst. 2 LZPS.¹⁵⁷

Odvolací soud má možnost napadené rozhodnutí sám *změnit*. Předpokladem pro takovýto postup je zejména správné zjištění skutkového stavu soudem prvního stupně, avšak nesprávné právní posouzení. Odvolací soud není skutkovým stavem, tak jak ho zjistil soud prvního stupně, vázán.¹⁵⁸ Může sám dokazování zopakovat případně doplnit. Změna se rovněž předpokládá před zrušením rozhodnutí¹⁵⁹, kdy taxativní důvody pro zrušení jsou dány ustanovením § 219a OSŘ. V intencích ustanovení § 220 odst. 2 OSŘ může odvolací soud i schválit smír, jež se bere také jako změna rozhodnutí.

Důvody pro zrušení napadeného rozhodnutí jsou, jak již bylo naznačeno, taxativně dány v ustanovení § 219a OSŘ. Jedná se:

- *o nedostatek podmínek řízení anebo případně vady, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a za odvolacího řízení nemohla být zjednána náprava,*
- *rozhodnutí není přezkoumatelné pro nesrozumitelnost nebo nedostatek důvodů,*
- *soud nepřibral za účastníka toho, kdo měl být účastníkem,*
- *soud nepokračoval v řízení s tím, kdo je procesním nástupcem účastníka, který po zahájení ztratil způsobilost být účastníkem řízení,*
- *jestliže ke zjištění skutkového stavu věci je třeba provést další účastníky navržené důkazy, které nemohou být provedeny v odvolacím řízení (213 odst. 3 a 4 OSŘ)*

Podmínky řízení musí soud zkoumat vždy, a to i v odvolacím řízení. Odstranitelné podmínky se nejprve soud pokusí odstranit. Jestliže nastanou podmínky řízení, které jsou neodstranitelné, odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně

¹⁵⁷ Nález ÚS ze dne 27.3.2017, sp. zn. II. ÚS 2724/16

¹⁵⁸ Ustanovení § 213 odst. 1 OSŘ

¹⁵⁹ Srov. ustanovení § 220 OSŘ

zruší a zvolí další postup. Tím je buď zastavení řízení, jsou-li dány podmínky anebo vrátí věc k dalšímu řízení.

Nepřezkoumatelné je rozhodnutí, kdy výrok rozhodnutí není vykonatelný po materiální stránce, případně kdy odvolatel není schopen formulovat žádný z taxativně uvedených odvolacích důvodů proti tomuto rozhodnutí.¹⁶⁰ Stane se tak ve chvíli, kdy je rozhodnutí nedostatečně odůvodněno, a nelze z něj vyvodit logický závěr, který by odpovídal výroku rozhodnutí, případně je natolik nesrozumitelné, že je v kontextu pro jeho adresáta nepochopitelné. Nároky na odůvodnění jsou dány v ustanovení § 157 a 169 odst. 4 OSŘ.

V nesporných řízeních, zahájených zejména z moci úřední, kde určuje okruh účastníků soud, se může stát, že nalézací soud určil účastníky neúplně nebo nesprávně. Toto je dalším důvodem pro zrušení napadeného rozhodnutí.

Odvolací soud dále rozhodnutí zruší a vrátí věc zpět k projednání z důvodu, že by musel provádět rozsáhlé doplnění dokazování, nebo stávající dokazování je nedostatečné. Toto platí jak pro řízení sporná i nesporná. Je třeba pořád mít na paměti, že odvolací soud je instancí přezkumnou a ne nalézací.

V případě zrušení rozhodnutí a vrácení věci k dalšímu jednání platí, že soud prvního stupně, je vázán právním názorem odvolacího soudu. V případě, že soud prvního stupně právní názor nedodrží, může odvolací soud nadále rozhodnout, aby v dalším řízení věc projednal a rozhodl jiný senát, nebo jiný soud, kterému je nadřízen.¹⁶¹ Odlišná úprava je například na Slovensku, kde odvolací soud rozhodne sám. Drží se hesla „jednou a dost“.

5.4. Náklady odvolacího řízení

Náklady řízení jsou obecně vzato jistou sankcí za to, že věc projednává soud. Jsou obranou proti přetěžování soudů. Žalobce si v některých případech rozmyslí, zda bude své právo uplatňovat vůbec u soudu právě z důvodu vysokých nákladů. Ohledně nákladů odvolacího řízení platí přiměřeně ustanovení o nákladech řízení

¹⁶⁰ Srov. Usnesení NS ze dne 25.8.2015, sp. zn. 22 Cdo 2770/2015, případně usnesení NS ze dne 27.10.2015, sp. zn. 22 Cdo 3814/2015

¹⁶¹ Ustanovení § 221 odst. 2 OSŘ

před soudem prvního stupně, tedy ustanovení v části třetí hlavě třetí OSŘ. V odvolacím řízení tak mohou vznikat stejné druhy nákladů jako v řízení nalézacím, zejména hotové výdaje účastníků a jejich zástupců včetně soudního poplatku, ušlý výdělek účastníků a jejich zákonných zástupců, náklady důkazů v případě, že se provádí další dokazování, tlumočné, náhrada za daň z přidané hodnoty¹⁶², odměna za zastupování v případě, že zastupujícím je advokát, notář nebo patentový zástupce v rozsahu svého oprávnění.

Co se týká placení nákladů, platí stejně jako v řízení nalézacím, že *každý platí náklady, které vznikají jemu osobně a náklady svého zástupce. Společné náklady platí účastníci podle poměru účastenství na věci a na řízení.*¹⁶³ V řízeních dochází i k situacím kdy účastníku je ustanoven zástupce či opatrovník ve smyslu ustanovení § 29 až 30 OSŘ. V případě, kdy je jím advokát, platí jeho hotové výdaje, odměnu, a též náhradu za daň z přidané hodnoty, stát¹⁶⁴. Při stanovení jejich výše vychází ze zvláštního právního předpisu, kterým je advokátní tarif (AT). U ustanoveného zástupce, který není advokátem, platí stát pouze jeho hotové výdaje, přičemž nárok na odměnu nemá. Stát platí vždy hotové výdaje, které souvisí s právem účastníka jednat v mateřštině nebo ve znakové řeči, bez práva na jejich náhradu.

Rozdíl mezi placením a hrazením (náhradou) nákladů řízení je podstatný. Placení chápeme jako primární povinnost, kdežto hrazení jako povinnost sekundární. Jestliže stát některé náklady zaplatil, tzn. uhradil, *má podle výsledku řízení právo na jejich náhradu proti účastníku, u kterého nejsou předpoklady pro osvobození od soudních poplatků.*¹⁶⁵ U účastníka se pak právo na náhradu nákladů vynaložených k účelnému uplatňování nebo bránění svého práva projeví podle úspěšnosti ve věci.

Náhrada nákladů sporného řízení je budována na dvou východiscích: úspěšnosti v řízení a zohlednění účelnosti a vstřícnosti chování účastníka ve smyslu dosažení cíle občanského soudního řízení.¹⁶⁶ Úspěšnost v řízení je jeden faktor, nicméně pro řízení platí i určitá moderace soudu, kdy soud může náhradu nákladů i nepřiznat. Předpokladem jsou zde individuální okolnosti v každé dané věci,

¹⁶² Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty ve znění pozdějších předpisů

¹⁶³ Ustanovení § 140 odst. 1 OSŘ

¹⁶⁴ Ustanovení § 140 odst. 2 OSŘ

¹⁶⁵ Ustanovení § 148 odst. 3 OSŘ

¹⁶⁶ HURDÍK, J. *Náklady občanského soudního řízení a rovný přístup účastníků ke spravedlnosti*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. s.60. ISBN 978-80-7552-087-6.

zejména chování účastníka, majetkové a sociální poměry účastníků, hledisko účel-
nosti nákladů apod.¹⁶⁷

U nesporných řízení můžeme definovat právní úpravu nákladů ve trojím re-
žimu. Prvním jsou řízení, která lze zahájit i bez návrhu, avšak speciální úpravu oh-
ledně nákladů nemá. Zde platí obecné pravidlo dle ustanovení § 23 ZŘS. *Bylo-li
možné zahájit řízení i bez návrhu a v řízení ve statusových věcech manželských a
partnerských, nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení podle vý-
sledku řízení.* Nicméně v případě, že to odůvodňují okolnosti případu, může soud
náklady přiznat. Budou to takové případy, kdy někdo právo uplatňuje svévolně a
zjevně bezúspěšně, přičemž tato podmínka musí být splněna kumulativně nikoliv
alternativně jako je tomu v řízení sporném¹⁶⁸ Ustanovení § 23 a 24 ZŘS je úpravou
speciální a neúplnou, takže při rozhodování o nákladech platí subsidiárně to, co
stanoví OSŘ v hlavě třetí části třetí. Navíc tato dvě ustanovení v ZŘS reflektují
pouze rozhodování o nákladech mezi účastníky navzájem. Z obecné úpravy v OSŘ
se tak použijí ustanovení, která řeší vypořádání mezi státem a účastníky, dále se
použijí ustanovení o rozhodování o nákladech, instituty typu znalečného, svědeč-
ného, osvobození od soudních poplatků aj.¹⁶⁹ Druhým typem jsou řízení, která lze
zahájit i bez návrhu, avšak svou zvláštní úpravu u daného typu řízení mají. Příkla-
dem je v řízení o dědictví, kdy zaplatí odměnu a hotové výdaje zaplatí dědic, pří-
padně stát.¹⁷⁰ Tato úprava má přednost před úpravou v ustanovení § 23 ZŘS a i
před úpravou nákladů v OSŘ, jež se použijí subsidiárně. Třetím typem jsou řízení
podle ZŘS, která lze zahájit jen na návrh, např. řízení o úschovách, která mohou
mít speciální úpravu nákladů pro daný typ řízení, nicméně dále se řídí výhradně
úpravou nákladů dle OSŘ. Výjimku má řízení ve věcech manželských a partner-
ských, na které se uplatní právní úprava primárně v ustanovení § 23 a § 24 ZŘS.¹⁷¹

¹⁶⁷ PULKRÁBEK, Z. Nepřiznání náhrady nákladů řízení. In: ŠÍNOVÁ, R., HUMULÁKOVÁ, K. a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení.* 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, s. 386 a násl. ISBN 978-80-7400-787-3.

¹⁶⁸ Ustanovení § 24 ZŘS

¹⁶⁹ SVOBODA, K., Kapitola 5. Rozhodování o náhradě nákladů řízení podle zákona o zvláštních řízeních soudních. In: PIRK, T., Kapitola 6. Rozhodování o nákladech řízení během řízení o opravných prostředcích. In: SVOBODA, Karel et al. *Náklady řízení.* 1. vydání první. Praha: C.H. Beck, 2017. s. 146 a násl. ISBN 978-80-7400-650-0.

¹⁷⁰ Ustanovení § 108 odst. 1 a 2 ZŘS

¹⁷¹ SVOBODA, K., Kapitola 5. Rozhodování o náhradě nákladů řízení podle zákona o zvláštních řízeních soudních. In: PIRK, T., Kapitola 6. Rozhodování o nákladech řízení během řízení o opravných prostředcích. In: SVOBODA, Karel et al. *Náklady řízení.* 1. vydání první. Praha: C.H. Beck, 2017. s. 146 a násl. ISBN 978-80-7400-650-0.

Povinnost odvolacího soudu rozhodnout o nákladech řízení vychází ze způsobu, jak rozhodl ve věci. I pro odvolací soud platí, že rozhoduje o nákladech řízení, když se řízení u něj končí. Nejjednodušší se jeví situace, kdy rozhodnutí soudu první instance odvolací soud potvrdí. V takovém případě rozhodne dle výše popsaných pravidel i o nákladech odvolacího řízení zpravidla v dalším výroku rozhodnutí. Druhým případem je změna napadeného rozhodnutí. Zde záleží na tom, jestli bylo odvolací řízení vedeno proti výroku o nákladech nebo proti výroku ve věci samé, případně kombinace obojího. Když odvolací soud změni napadené rozhodnutí ve věci samé, musí zároveň změnit i výrok o nákladech podle poměru úspěchu a neúspěchu ve věci, a souběžně rozhodnout i o nákladech odvolacího řízení. Jestli tak učiní v jediném výroku nebo náklady rozdělí do dvou výroků není důležité. O odvolání proti výroku o nákladech, např. z důvodu chybného výpočtu, rozhodne odvolací soud tak, že výrok ve věci samé potvrdí, náklady prvoinstančního řízení opraví a současně rozhodne o nákladech odvolacího řízení. Neplatí zde zásada zákazu reformatia in peius, tj. zákaz změny k horšímu. Odvolací soud náklady spočítá ve správné výši, tj. případně i vyšší, než rozhodl nalézací soud. Pro odvolací soud platí rovněž ustanovení § 151 OSŘ, kdy o povinnosti k náhradě nákladů řízení rozhodne soud bez návrhu v rozhodnutí, jímž se řízení u něho končí. Z této zásady oficiality vychází i změna k horšímu. Nicméně na tomto se odborná veřejnost neshoduje a praxe soudů může být různá.¹⁷²

Třetím případem je zrušení napadeného rozhodnutí ve věci samé, a dále buď vrácení věci k dalšímu řízení, nebo zastavení řízení. Když odvolací soud vrátí věc soudu prvního stupně, o nákladech nerozhoduje, neboť jím se řízení nekončí. O nákladech rozhodne znovu soud prvního stupně včetně nákladů odvolacího řízení. Jestliže napadené rozhodnutí zruší a z důvodu neodstranitelných podmínek řízení nalézací řízení zastaví, musí rozhodnout o nákladech obou řízení sám.

Jestliže bylo odvolání odmítnuto, musí rovněž odvolací soud rozhodnout o nákladech odvolacího řízení, a to v intencích ustanovení § 146 odst. 3 OSŘ, kdy *odmítne-li soud žalobu nebo jiný návrh na zahájení řízení, je žalobce (navrhovatel) povinen nahradit ostatním účastníkům jejich náklady.*

¹⁷² PIRK, T., Kapitola 6. Rozhodování o nákladech řízení během řízení o opravných prostředcích. In: SVOBODA, Karel et al. *Náklady řízení*. 1. vydání první. Praha: C.H. Beck, 2017. s. 186 a násl. ISBN 978-80-7400-650-0.

5.5. Další průběh řízení

Poté co odvolací soud rozhodne o odvolání, následuje další formalizovaný postup upravený v ustanoveních § 225 a § 226 OSŘ. Odvolací soud vrací spis nalézacímu soudu s potřebným vyhotovením stejnopisů rozhodnutí k rozeslání. Své rozhodnutí může rozeslat i sám, avšak z praktického hlediska, kdy vrací spis, tak činí soud prvního stupně. Ohledně doručování platí stejný postup jako v řízení nalézacím, tj. úprava v ustanoveních § 45 až 501 OSŘ. Poté co je účastníkům rozhodnutí doručeno, vyznačí soud prvního stupně na rozhodnutí právní moc.¹⁷³ Odvolací soud doručuje sám pouze svá procesní rozhodnutí, např. usnesení o znalečném nebo tlumočném, případně usnesení o procesním nástupnictví kdy o něm rozhodoval on sám, aj.

Právním názorem odvolacího osudu je soud prvního stupně vázán. Poté co potvrzující rozhodnutí odvolacího soudu nabyde právní moci, řízení se zpravidla skončí a věc je vyřízena. Stejně tak v případě, že odvolací soud napadené rozhodnutí svým novým rozhodnutím změní. Další postup u soudu prvního stupně založí zpravidla zrušující rozhodnutí odvolacího soudu. Takový postup je upraven v ustanovení § 221 OSŘ. Je nemyslitelné, aby odvolací soud napadené rozhodnutí zrušil a zároveň ve věci nerozhodl o dalším postupu.

¹⁷³ Ustanovení § 24 JŘSoud

6. Komparace vybraných institutů s řízením před soudem prvního stupně

Odvolací řízení se od řízení nalézacího liší významně hlavně v účelu samotného řízení. Zatímco v nalézacím řízení se právo nalézá, odvolací řízení slouží jako přezkumná instance. Tomuto účelu také odpovídají instituty, které se v daném typu řízení používají.

Již samotné zahájení řízení se liší. Nalézací řízení v nesporné věci může být zahájeno i bez návrhu, a tudíž je ovládáno zásadou oficiality. Odvolacího řízení je naopak protichůdně ovládáno dispoziční zásadou. Dle LZPS čl. 36 odst. 1 *se může každý domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu*. Naproti tomu zásada dvojinstančnosti není nikde ústavně zakotvena, tzn. že přezkum soudního rozhodnutí v civilní věci se řídí dle zákona. Z čl. 36 odst. 1 LZPS je právo na spravedlivý proces, a tedy přístup k soudu, zajištěn vždy. U odvolacího řízení tomu tak není. V bagatelních věcech, tj. v řízeních, kdy hodnota sporu nepřekračuje částku 10 000 Kč, přístup k odvolacímu soudu není vůbec. Výjimku by představovalo pouze porušení ústavně zaručených práv, což nárok na přezkum, jak bylo řečeno výše, není.

Významnou rozdílností mezi oběma řízeními představují i některé úkony, který může účastník činit ve věci samé. Je tomu tak například u *změny žaloby*. V nalézacím řízení sporném se domáhá žalobce svého nároku skrze žalobu, kde jsou vymezeny strany sporu, žalobní důvod a žalobní nárok. Žalobu může účastník změnit v tom smyslu, že se bude domáhat, aby mu soud přiřknul více, nebo splnil jinou povinnost, případně bude žádat změnu druhu žaloby. V nalézacím řízení může toto učinit účastník kdykoliv během řízení a je na soudu, zda tuto změnu, vzhledem k dosavadním výsledkům řízení připustí. V řízení odvolacím lze také změnit žalobu, ale již v intencích ustanovení § 216 odst. 2 OSŘ. Zde je negativně vymezeno, že toto nelze učinit v případě, že by šlo o nový nárok. Je tomu tak proto, že by odvolací soud rozhodoval nad rámec původně vymezeného předmětu řízení, což přísluší soudu nalézacímu, a tím by šel za hranice své funkční příslušnosti. I tak ale nelze vždy trvat na přepjatém formalistickém přístupu, jak judikoval ÚS ve svém nálezu sp. zn. IV. ÚS 114/97, ze dne 28. 1. 1999, a je třeba posuzovat, zda změna

se týká téhož skutkového základu. V případě že ano, lze rozhodnout i o takto uplatněném nároku.

Dalším institutem vhodným ke komparaci je *institut vzájemné žaloby a námitky započtení*. Vzájemnou žalobu lze uplatnit pouze před soudem prvního stupně a to tak, že aktivně legitimovaný žalovaný v původním řízení, kdykoliv během řízení vznese svůj vyšší nárok proti žalobci. Soud takovýto nárok automaticky projedná v původním řízení, případně z důvodu hospodárnosti řízení jej může vyloučit k samostatnému projednání. V odvolacím řízení takovýto návrh učinit nelze, jelikož logicky s takto podaným novým návrhem je spojena potřeba nového dokazování, které odvolací řízení neumožňuje. Naproti tomu námitku započtení lze uplatnit jak v řízení nalézacím, tak v řízení odvolacím. V odvolacím řízení se však vyjasnila takto problematika až rozsudkem velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia NS ze dne 13.1.2021, sp. zn. 31 Cdo 1475/2020-I následovně: *Žalovaný je oprávněn uplatnit v odvolacím řízení, jež se řídí principy neúplné apelace, jako odvolací důvod ve smyslu § 205 písm. f) OSŘ skutečnost, že po vyhlášení (vydání) rozhodnutí soudu prvního stupně učinil jednostranný hmotněprávní úkon směřující k započtení své pohledávky proti vymáhané pohledávce; to platí bez zřetele k tomu, že odvolací soud bude o této obraně žalovaného rozhodovat ve skutečnosti v jediné instanci. Odvolací soud však k takovému kompenzačnímu projevu přihlédne jen tehdy, nebrání-li posouzení jeho důvodnosti, že je (musí být) spojen s nepřipustným uplatněním skutečností, jež se týkají důvodu vzniku (pravosti), výše a splatnosti pohledávky žalovaného užitě k započtení, jež nastaly (vznikly) před vyhlášením (vydáním) rozhodnutí soudu prvního stupně, nebo dokonce před podáním žaloby o zaplacení vymáhané pohledávky.*

V nalézacím řízení je možné, aby v průběhu řízení *přistoupil další účastník*, případně *se účastník zaměnil*. Ani jeden těchto institutů nesouvisí s přechodem nebo převodem práva. Další účastník přistupuje do řízení, jestliže ke skutkové okolnosti, o nichž se žaloba opírá, došlo ještě před podáním žaloby. Nastala-li skutečnost až poté, jedná se o singulární sukcesi, tedy převod práva. Stejně tak v nalézacím řízení může dojít k záměně účastníka. Stane se tak potom, co vyjde najevo, že některý z účastníků nemá dostatek věcné legitimace. Žalobce by v takové situaci měl soudu navrhnout záměnu účastníků.¹⁷⁴ V odvolacím řízení je přistoupení nebo

¹⁷⁴ SVOBODA, Karel. Řízení v prvním stupni: civilní proces z pohledu účastníka. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019. s.78 a násl. ISBN 978-80-7400-733-0.

záměna účastníka nepřipustná. Je tomu tak proto, že v těchto případech účastník nepřejímá stav dosavadní stav řízení. Změnu v okruhu účastníků je možno provést pouze v rámci univerzální nebo singulární sukcese, přičemž singulární sukcese musí být v systému neúplné apelace založena na přípustných skutečnostech a důkazech ve smyslu ustanovení § 205a a 211 OSŘ.¹⁷⁵

Ohledně dokazování autorka odkazuje na podkapitolu 5.2.3. Dokazování. Mají-li být v této kapitole poznatky shrnuty a komparovány, lze učinit ohledně dokazování následující závěr. V nalézacím řízení je na stranách, a také se to od nich aktivně očekává, že k prokázání svých tvrzení budou navrhovat a označovat důkazy. Jako důkaz může sloužit vše, jimž lze zjistit skutečný stav věci. V OSŘ je uveden jejich demonstrativní výčet a soud poté rozhoduje, které z navrhovaných důkazů provede. V systému neúplné apelace platí, že důkazy mohou účastníci takto označovat jen do doby, než nastane koncentrace řízení ve smyslu ustanovení § 118b OSŘ. O takovém postupu musí být účastníci poučeni. Nalézací řízení tak nechává poměrně velký prostor ovšem do doby, než nastane zmíněný důkazní stopstav. Smyslem odvolacího řízení není právo primárně nalézat, jak je tomu v řízení před soudem prvního stupně, ale pouze přezkoumávat rozhodovací činnost soudu první instance. Proto je v odvolacím řízení institut dokazování významně omezen. Připouští jen taxativní výčet skutečností a důkazů, které mohou být před soudem druhé instance uplatněny. Současně dává jasné instrukce v ustanovení 213b OSŘ, jak nahlížet na koncentraci řízení i před odvolacím soudem, aby nebyla vydávána překvapivá rozhodnutí, a aby těžiště dokazování leželo opravdu v řízení nalézacím. V systému úplné apelace žádné limity logicky nejsou.

¹⁷⁵ Srov. ŠEBEK, Roman. § 216 [Zvláštní ustanovení pro odvolací řízení]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 947. nebo usnesení NS ze dne 5.11.2018, sp. zn. 28 Cdo 2709/2018

7. Závěr

Odvolací řízení je tradičním institutem civilního procesu. I když by se mohlo zdát toto téma již vyčerpané, pořád nabízí dostatek podnětů k zamyšlení. Při zpracování této práce se autorka zamýšlela nad některými procesními otázkami, které by v závěru krátce rozebrala.

V první řadě se zabírala úvahou o dvojinstančnosti soudního řízení. Má za to, že i když dvojinstančnost není ústavně zakotvena, je v každém demokratickém státě nutností. Listina základních práv a svobod zná právo na spravedlivý proces dle článku 36 LZPS, což předpokládá přístup k soudu jako takovému, nikoliv přezkum rozhodnutí. Přezkum soudních rozhodnutí je dle autorky vhodný už i jen z toho pohledu, že se jím eliminují nespravedlivá rozhodnutí a sjednocuje judikatura. Je určitě vhodné znát pro soudce nižších stupňů názor soudců vyšší instance. Autorka si nedokáže představit, že jedinou přezkumnou institucí by byl Ústavní soud.

Další otázkou je, jak daleko má přezkum soudních rozhodnutí zajít. Dle autorky je vhodné ponechat odvolání jako univerzální opravný prostředek, který směřuje proti nepravomocným rozhodnutím. Odvolání není v tomto duchu nic jiného než pokračováním řízení prvoinstančního. Jestliže i dovolání by bylo řádným opravným prostředkem, z autorčina pohledu by účastníci čekali na pravomocné rozhodnutí neúměrně dlouho, a jak se již vyjádřila v úvodních kapitolách práce, spravedlivé rozhodnutí, které přijde pozdě, nemusí být ve výsledku spravedlivé. Nespravedlivá jí přijde absence i opravného prostředku proti rozhodnutí v bagatelních věcech, která dle některých odborníků tvoří až polovinu prvoinstančních sporů v civilním řízení. Tímto se již zabírá dokument nazvaný Věcný záměr civilního řádu soudního¹⁷⁶ v tom smyslu, že by v nové kodifikaci opravný prostředek připustil i proti bagatelním věcem.

V souvislosti s mimořádnými opravnými prostředky se autorka zamýšlela, jak významným zásahem do jistoty právní jistoty je prolomení právní moci. Zde je

¹⁷⁶ Věcný záměr civilní řádu soudního. Dostupné z: <https://www.crs.justice.cz>

na místě využívat tyto mimořádné opravné prostředky jen v odůvodněných případech, čemuž dle jejího názoru současná právní úprava odpovídá.

Dalším rozporuplným momentem bylo pro autorku zjištění, že absence důvodů v odvolání proti meritornímu rozhodnutí u sporného řízení vede k neprojednání takového odvolání a jeho následnému odmítnutí. V situaci, kdy výčet důvodů je natolik široký, že se vztahuje víceméně na všechny situace, které mohou v řízení nastat, a přesto se na jejich uvedení v odvolání u sporného řízení bez výhrady trvá, je přinejmenším nelogický. Paradoxně jej dále může odvolatel kdykoliv v průběhu odvolacího řízení měnit a odvolací soud beztak může rozhodnutí přezkoumat i z důvodů, které nebyly v odvolání uplatněny. Tuto tézi dále rozšiřuje a podporuje Petr Lavický¹⁷⁷ ve VZČRS, kdy ony odvolací důvody uvedené v ustanovení § 205 odst. 2 OSŘ ani neodpovídají důvodům, pro které může být prvostupňové rozhodnutí změněno nebo zrušeno. Namísto toho u nesporného řízení a u nemeritorních věcí ve řízení sporném, neuvedení odvolacího důvodu v odvolání nezpůsobí odvolateli žádné procesní komplikace. Nicméně v průběhu celé práce zastává autorka konzistentní názor, že odvolací řízení je řízení přezkumné a nejedná se o opětovné projednávání celé věci. Touto optikou je zcela na místě, aby řízení bylo omezeno co do projednávání nových skutečností a důkazů, pouze na ty, které jsou již v OSŘ uvedeny. Neúplná apelace tak klade významný požadavek na účastníka vše prokázat do momentu, kdy nastane koncentrace řízení.

Co se důkazů týče, v odvolacím řízení lze uplatnit důkazy nové, jež vznikly po vydání rozhodnutí soudu prvního stupně. Otázkou, kterou si autorka klade je, jak naložit s důkazy, které strana sporu bez své viny nenavrhla při nalézacím řízení z důvodu, protože o nich jednoduše v tu dobu například nevěděla. Takovému účastníku dle platné právní úpravy svědčí pouze žaloba na obnovu řízení se všemi ostatními důsledky. V případě, že bylo žalováno na peněžité plnění a podlehnoucí strana objevila nový důkaz, dle shora uvedených podmínek, který by v její prospěch, je přesto vystavena po právní moci rozhodnutí riziku případné exekuce. Zde by mohl být podán úspěšně návrh na odklad exekuce, jestliže se očekává, že výkon rozhodnutí bude zastaven.

¹⁷⁷ Doc. JUDr. Petr Lavický, Ph.D., akademický pracovník působící na katedře občanského práva Právnické fakulty Masarykovy Univerzity v Brně

Závěrem by autorka ráda shrnula diplomovou práci jako celek. Ta se zaměřuje na odvolací řízení v širším slova smyslu. Cílem práce bylo popsat konkrétní specifika odvolacího řízení primárně ve vztahu k řízení nalézacímu, a to jak spornému, tak nespornému. Odvolací řízení je v práci pojímáno v širším pojetí, tj. zahrnuje jak úkony účastníků, tak postupy nalézacího soudu, které samotnému odvolacímu řízení předcházejí a posléze následují. Je tomu tak proto, aby bylo možno co nejlépe obě řízení porovnat. V pasážích, kde je popisováno v souvislostech k odvolacímu řízení právě řízení nalézací, autorka rozlišuje mezi právní úpravou sporného a nesporného řízení.

Autorka se pokusila v první části popsat teoreticky principy, kterými jsou opravné systémy ovládány. Detailně popsala apelační princip, kterým je ovládáno nalézací řízení, a jeho rozdělení na systém úplné apelace pro řízení nesporné a neúplné apelace pro řízení sporné. Poukázala na jednu z novel občanského soudního řádu, které svědčil kasační princip v odvolacím řízení, avšak následně byla kvůli přetíženosti soudů změněna. Poukázala na praktické využití kasačního principu v řízení o žalobě pro zmatečnost a revizního principu v řízení dovolacím. V druhé části se autorka zaměřila na opravné prostředky, které rozlišila podle toho, zda směřují proti pravomocnému nebo nepravomocnému rozhodnutí, na řádné a mimořádné. Tato teoretická rovina práce se poté zúročila v navazujících, již aplikačních částech práce.

Následující kapitoly čtyři, pět a šest tvoří stěžejní část práce. Ve čtvrté kapitole autorka podrobně charakterizovala účastníky civilního řízení, a to jak v případě sporného, tak i nesporného řízení. Na to navázala rozbořením podmínek přípustnosti odvolání. U subjektivních podmínek se změnila se na otázku, kdo je legitimován podat odvolání. V případě objektivních podmínek řízení specifikovala, proti kterým rozhodnutím a v jaké lhůtě lze řádný opravný prostředek podat. Dále se autorka snažila rovněž vypořádat s otázkou, jaké má řádně podaný opravný prostředek účinky ve vztahu k napadenému rozhodnutí, to vše za použití bohaté judikatury Nejvyššího a Ústavního soudu k tomuto tématu. Rovněž se zaměřila na výčet náležitostí, které musí podaný opravný prostředek splňovat, aby o něm bylo vůbec v odvolacím řízení jednáno, a jaké důsledky má nenaplnění jednotlivých zákonných podmínek.

Samotnému řízení před odvolacím soudem je věnována kapitola pátá Řízení o

odvolání. V této kapitole se autorka detailně vyjadřuje k postupům v rámci odvolacího řízení, které jsou zákonem svěřeny soudu nalézacímu a poté samotnému průběhu řízení před odvolacím soudem. Autorka se snažila poukázat na rozsah přezkumné činnosti odvolacího soudu a zabývala se omezenou možností uplatnění nových důkazů a skutečností před odvolacím soudem. Jedna z podkapitol této části rozebírá formu a způsoby, jak rozhoduje odvolací soud ve věci i ohledně nákladů řízení. V této části využívá právě teoretických poznatků z prvních dvou kapitol zaměřující se na opravné systémy a prostředky. V souvislosti s rozhodnutím odvolacího soudu se autorky rovněž vypořádává s navazujícím postupem v případě, že je napadené rozhodnutí zrušeno a věc vrácena prvoinstančnímu soudu k dalšímu řízení. V šesté kapitole se autorka zabývá komparací některých institutů s řízením před soudem prvního stupně.

V závěru rozebrala autorka některé poznatky, ke kterým během své práce dospěla a přidala k nim své vlastní úvahy. Rovněž shrnula práci jako celek.

Autorka je přesvědčena, že vytyčené cíle diplomové práce, kterými bylo co nejlépe popsat mechanismus opravných systémů, popsat detailně odvolací řízení a zaměřit se na specifika odvolacího řízení, splnila. Detailně se zabývala v praktické rovině specifiky v podobě podmínek přípustnosti odvolání, účinků takto podaného opravného prostředku, důvodů, za kterých lze odvolání podat, rozsahu, v jakém odvolací soud napadené rozhodnutí přezkoumává, způsoby, jakými jedná a rozhoduje odvolací soud, a které činnosti deleguje na soud prvního stupně. Jednu ze závěrečných částí věnovala komparaci některých institutů v odvolacím a nalézacím řízení. V závěru se zaměřila i na své vlastní úvahy a myšleny, ke kterým při zpracování diplomové práce dospěla. Práce rovněž odpovídá předepsanému rozsahu, tj. více než 50 stran a více než 100 000 znaků včetně mezer a poznámek pod čarou.

Cizojazyčné resumé

This thesis deals with appellate proceedings in a civil proceeding. It does not describe just the proceedings before the appellate courts, i.e. the procedure how the appellate court works and decides, but it also tackles appellate proceedings as a process leading to a final and conclusive decision in the matter itself, as preceded by a trial proceeding and its challenged decision. In this thesis the author deals with the differences of the contentious and non-contentious trial proceedings and these differences are applied in appellate proceedings. The aim of the thesis is the description of the appellate proceedings with special focus on its specifics.

The first part of the thesis, i.e. chapters two and three, deals with the question of remedial systems and remedial measures on a theoretical level. This theory is later followed by further chapters in which the process of appellate proceeding is described in more detail. The next part of the thesis, i.e. chapters four, five and six, is the core of the thesis. Here all the processes of the appellate proceedings are described step by step, from the conditions of appealability, through the effects of appeal, up to the proceedings leading to the issuance of a decision. As far as the sources of the findings are concerned, we can mention especially the legal regulation of the civil proceedings, namely Act No. 99/1963 Coll. (Civil Procedure Code) as amended later, Act No. 292/2013 Coll. (Act on special legal proceedings) as amended later, and in this regard special attention was paid to the judgments of the Supreme Court of the Czech Republic and of the Constitutional Court of the Czech Republic, as well as to significant comments on the above acts and also to professional literature and articles written by specialists from legal academic institutions and by judges themselves.

Seznam použitých zkratk

| | |
|--------|---|
| AT | vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) |
| EIPod | zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, ve znění pozdějších předpisů |
| EIÚkon | zákon č. 300/2008 Sb., o o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů |
| EvOb | zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných čísel, ve znění pozdějších předpisů |
| JŘSoud | vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů |
| LZPS | Listina základních práv a svobod |
| NOZ | zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů |
| NS | Nejvyšší soud České republiky |
| NSS | Nejvyšší správní soud České republiky |
| OZ | zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, |
| SoudP | zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů |
| SSZ | zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů |
| tj. | to jest |
| tzn. | to znamená |
| ÚS | Ústavní soud České republiky |
| VeřRej | zákon 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, ve znění pozdějších předpisů |
| VZCŘS | věcný záměr civilního řádu soudního |
| Zdph | Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů |
| ZŘS | zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů |

Seznam použité literatury a pramenů

Právní předpisy

zákon č. 40/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů (občanský zákoník platný do 31.12.2013)

zákon č. 549/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů (o soudních poplatcích)

zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných čísel, ve znění pozdějších předpisů

zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů,

zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízení soudních, ve znění pozdějších předpisů,

zákon 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, ve znění pozdějších předpisů

instrukce Ministerstva spravedlnosti č.j. 505/2001-Org, kterou se vydává vnitřní kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, č. 1/2002 SIS

vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)

vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů

Judikatura

Rozsudek NS ze dne 24.4.1999, sp. zn. 21 Cdo 1901/98
Usnesení NS ze dne 20.12.2001, sp. zn. 26 Cdo 1760/2001
Usnesení NS ze dne 22.4.2004, sp. zn. 22 Cdo 2637/2003
Usnesení NS ze dne 29. 11. 2006, sp. zn. 29 Odo 1048/2005
Usnesení NS ze dne 27. 10. 2010, sp. zn. 20 Cdo 35/2009
Usnesení NS ze dne 25. 5. 2011, sp. zn. 21 Cdo 3967/2010
Usnesení NS ze dne 13. 8. 2014, sp. zn. 29 Cdo 3524/2012
Usnesení NS ze dne 25.2.2012, sp. zn. 29 Cdo 526/2015
Usnesení NS ze dne 25.8.2015, sp. zn. 22 Cdo 2770/2015
Usnesení NS ze dne 27.10.2015, sp. zn. 22 Cdo 3814/2015
Usnesení NS ze dne 9. 10. 2015, sp. zn. 21 Cdo 369/2015
Usnesení NS ze dne 19. 1. 2017, sp. zn. 21 Cdo 1834/2015
Usnesení NS ze dne 3.10.2017, sp. zn. 20 Cdo 4038/2017
Usnesení NS ze dne 4. 10. 2017, sp. zn. 28 Cdo 1701/2017
Usnesení NS ze dne 27.11.2017, sp. zn. 27 Cdo 4848/2017
Usnesení NS ze dne 3. 1. 2018, sp. zn. 28 Cdo 1651/2017
Usnesení NS ze dne 5.11.2018, sp. zn. 28 Cdo 2709/2018
Usnesení NS ze dne 31.3.2020, sp. zn. 33 Cdo 2239/2019
Usnesení NS ze dne 22.4.2020, sp. zn. 33 Cdo 124/2020
Rozsudek NS ze dne 13.1.2021, sp. zn. 31 Cdo 1475/2020-I

Rozsudek NSS ze dne 2.5.2018, sp. zn. 1 As 50/2018,

Nález ÚS ze dne 11.1.2005, sp. zn. Pl. ÚS 37/03
Nález ÚS ze dne 13.1.2015, sp. zn. II. ÚS 2186/14
Nález ÚS ze dne 21. 5. 2019, sp. zn. I. ÚS 2535/18,
Nález ÚS ze dne 18. 6. 2019, sp. zn. Pl. ÚS 38/18
Nález ÚS ze dne 21. 4. 2020 sp. zn. I. ÚS 2025/19,
Nález ÚS ze dne 2. 6. 2020, sp. zn. IV. ÚS 322/20,
Nález ÚS ze dne 27.3.2017, sp. zn. II. ÚS 2724/16
Nález Ústavního soudu ze dne 8. 2. 2007, sp. zn. III. ÚS 624/06
Nález ÚS ze dne 28. 1. 1999, sp. zn. IV. ÚS 114/97

Rozsudek VS v Praze ze dne 10. 3. 2003, sp. zn. 14 Cmo 429/2003,

Monografie

HORA, Václav a SPÁČIL, Jiří, ed. *Československé civilní právo procesní: I.-III. díl*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. xxxii, 211, 442, 286 s. Klasická právnická díla. ISBN 978-80-7357-540-3.

HURDÍK, Jan. *Náklady občanského soudního řízení a rovný přístup účastníků ke spravedlnosti*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. s.60. ISBN 978-80-7552-087-6.

BUREŠ, Jaroslav a DRÁPAL, Ljubomír. *Dovolání podle občanského soudního řádu*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 1994. xii, 132 s. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 80-7049-087-X.

JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář: podle stavu k 1.4.2019. Kniha IV., § 201-250l občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. 287 s. ISBN 978-80-7598-375-6.

LAVICKÝ, Petr, ed. *Současnost a perspektivy českého civilního procesu: sborník statí*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2014. 128 s. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Řada teoretická, Edice Scientia; sv. č.. 502. ISBN 978-80-210-7686-0.

SCHELLEOVÁ, Ilona a kol. *Úvod do civilního řízení*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. 227 s. ISBN 80-86861-81-3.

SVOBODA, Karel et al. *Náklady řízení*. Vydání první. V Praze: C.H. Beck, 2017. xxii, 272 stran. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-650-0.

SVOBODA, Karel. *Opravné prostředky. Civilní proces z pohledu účastníka*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, 518 s. ISBN 978-80-7400-774-3.

SVOBODA, Karel. *Řízení v prvním stupni: civilní proces z pohledu účastníka*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019. 682 s. ISBN 978-80-7400-733-0.

SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, 1804 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-828-3.

ŠÍNOVÁ, R., HUMULÁKOVÁ, K. a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, 502 s. ISBN 978-80-7400-787-3.

ŠTEVEČEK, FICOVÁ, BARICOVÁ MESIARKINOVÁ, BAJÁNKOVÁ, TOMAŠOVIČ a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*, 1. vydání, Bratislava: C.H.Beck, 2016, s. 1544, ISBN 978-80-7400-69-6

WALTR, Robert. *Zákon o soudních poplatcích*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 152 s. ISBN 978-80-7400-435-3.

WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice: doplněné o předpisy evropského práva*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2011. 711 s. ISBN 978-80-7201-842-0.

WINTEROVÁ, A. MACKOVÁ, A. a kolektiv. *Civilní právo procesní. Část první: řízení nalézací*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015, 621 s. ISBN 978-80-7502-076-5.

WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Díl první, Řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. 646 s. ISBN 978-80-7502-298-1.

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. *Civilní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2015, 579 s. ISBN 978-80-7380-571-5.

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2018. 621 s. ISBN 978-80-7380-714-6

Odborné články

DRÁPAL, Ljubomír. Odvolání po novele občanského soudního řádu. *Právní rozhledy*, 2001, č. 9, s. 1–24

LAVICKÁ, Petra. Vedlejší intervence a opravné prostředky v civilním řízení. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2019, č. 1, s. 85-94

LAVICKÝ, Petr. Dispoziční zásada v civilním odvolacím řízení. *Právní rozhledy*, 2015, č. 7, s. 253-260

PETERKA, Jiří, PODANÝ, Jan. Problematika elektronického podpisu v soudní praxi. Právní rozhledy, 2010, č. 19, s. 689-700

BUREŠ, Jaroslav. Úprava koncentrace řízení v občanském soudním řádu účinná od 1. 7. 2009. Bulletin advokacie, 2009, č. 12, s. 27-32

Internetové zdroje

Civilný sporový poriadok. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2015-160>

Instrukce Ministerstva spravedlnosti č.j. 505/2001-Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, č. 1/2002 SIS. [online]. 22.8.2021. [cit. 22.8.2021]. Dostupné z: <https://justice.cz/web/msp/registrik-instrukci>

ŠÍNOVÁ R., JURÁŠ, M. Procesní společenství účastníků. In: Bulletin-advokacie.cz [online]. 4.1.2016 [cit. 20.7.2021]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/procesni-spolecenstvi-ucastniku>

Věcný záměr civilní řádu soudní. [online]. 29.8.2021 [cit. 29.8.2021]. Dostupné z: <https://www.crs.justice.cz>